

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Tartu ülikooli ajakiri

MÄRTS 2015 NR 3 (2436)

 TARTU ÜLIKOO

NELJA VALDKONNA SUUNAS LIIKUDES

**TULEVASED
TEATRITIGIJAD
TEEVAD ENNAST
VAJALIKUKS » LK 16**

**INTERVJU
UUE KOLLEDŽI
DIREKTORI KERSTI
LEPAJÕEGA » LK 20**

**VÄITEKIRI
AGRESSIIVSEIMA
AJUKASVAJA
MÕISTATUSEST » LK 34**

Muutuste tuules

UT ajakiri on saanud uue ja värskema ilme.

Ka ülikoolis endas on toimumas palju muutusi, alustades põhikirjast ja lõpetades instituudisestest muudatustega. Kõik muudatused vajavad sisulist analüüsi, neid pole vaja teha pelgalt muutmise enda pärast. Ka UT ajakirja nägu on muutunud eelkõige lugejate tagasiside ja toimetuse enda kriitilise analüüsi tulemusena.

Muudatusi tehes võib tihti raskusi tekitada mugavusstsoonist väljatulek. Seetõttu ongi vaja pead kokku panna, et jõuda lahenduseni, millega enamus rahule jääks.

Meie siiras soov on, et ajakiri jõuaks kõigi Tartu ülikooli tudengite, õppejõudude, töötajate ja vilistlasteni ning ka kõigi nendeni, kes soovivad olla kursis ülikoolis toimuvaga.

Uus kujundus aitab teemades paremini orienteeruda, sest rubriigid on saanud endale kindla värvi, mille järgi on ajakirjast võimalik kõige meelepärast üles leida. Näiteks oleme toonud varasemast enam esile arvamused, mis on märgitud punase värviga.

MERILYN SÄDE
UT toimetaja

FOTO: ANDRES TENNUS

UT ajakirja uue kujunduse puhul võtsime arvesse, mida lugejad meile möödunud sügisel läbiviidud uuringus soovitasid. Lugejate sõnul oli ajakirjas liiga palju teksti – oleme püüdnud uue kujundusega lehekülgedele veidi n-ö õhku juurde tuua, et sellega lugemist kergendada, kuid seejuures ei ole lugude sisuline kvaliteet langenud.

Vastavalt lugejate tagasisidele oleme lisanud ka paar uut lühirubriiki, mida selles ja järgnevatel numbrites tutvustame, ning püüame ajakirja veergudele tuua varasemast rohkem intelligentset meelelahutust.

Muutuste tuules ellujäämiseks tuleb teha koostööd. Nii nagu lugejad annavad tagasisidet ajakirjale, nii annavad ka üliõpilased ja õppejõud tagasisidet ülikoolis toimuvale. Üheskoos tegutsedes jõuame parema tulemuse, parema ajakirja ja parema ülikoolini. Üksteise mõtteid ei tasu peljata, edasiliikumiseks tuleb jätta meel avaraks ning olla valmis ka kriitikaks, sest kui me ise kriitiliselt mõelda ei julge, ei arene me ka edasi.

Loodame, et teile meeldib UT uuenenud nägu! **UT**

12

20

28

38

48

6 INAUGURATSIOON: TÜ meediauuringute professor Pille Pruulmann-Vengerfeldt vaatleb kolme võimalust, kuidas tänapäeval toimuvat mõtestada.

11 KOLUMN: Miks massikampaaniad ei toimi?

12 PERSOON: Usuteaduskonna võrdleva usuteaduse professori Tarmo Kulmari sõnul on ajalugu kui vilkuv tähesadu.

16 AKTUAALNE: Teatrikuul uurime, millist haridust saavad meie tulevased lavastajad.

20 INTERVJUU: Maailma keelte ja kultuuride kolledži direktori Kersti Lepajõe: uus kolledž loob tudengitele rohkem võimalusi.

24 AKTUAALNE: Ülikooli elust järgmise aasta jaanuaris jõustuva uue põhikirja valguses.

28 ETTEVÕTLUS: Ettevõtluskursuse võitjad lahendavad välistudengite muresid.

31 TEADUS: Loodus- säästlik metsakuivendus eeldab mõtlemist maastiku- skaalal.

34 VÄITEKIRI: Agressiivseima ajukasvaja mõistatus.

38 ARVUSTUS: Veebruarikuine tudengiteatrite festival üllatas hea tasemega.

40 VILISTLANE: Miks on riikliku teaduspreemia saanud Alvo Aabloole puhkus võõras sõna?

43 REISIKIRI: Neli ja pool kuud Hollandis õpetas olema eestlane ja inimene.

46 ESSEE: Ettevõtlus-akadeemia loengusari kutsub maakondi ülikooliga koostööd tegema.

48 AJALUGU: Rahva- kunstiansambel tähistab 70. aastapäeva.

51 juubelid, kaitsmised, stipendiumid, tunnustused, teated, vaba aeg

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub 6. aprillil 2015.

UT UNIVERSITAS TARTUENSIS
Tartu ülikooli ajakiri

Universitas Tartuensis on Tartu ülikooli ajakiri. Ilmub kord kuus. Tiraaž 3500. Tellimisindeks Eesti Postis 00892 • Aadress: Ülikooli 18-102, Tartu 50090; telefon: 737 5686, 5802 8827; e-post: ajakiri@ut.ee; koduleht: www.ajakiri.ut.ee.

Vastutav väljaandja: Illari Lään; **peatoimetaja:** Merilyn Merisalu; **toimetajad:** Merilyn Säde ja Mart Zirnask; **infotoimetajad:** Kady Sõstar ja Gea Kääpa; **keeletoimetajad:** Marika Kullamaa ja Lydia Raadik; **fotograaf:** Andres Tennus; **küljendaja:** Taivo Org (Küpress); **trükk:** Ecoprint. • Kõik Universitas Tartuensis avaldatud artiklid jm tekstid ning fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed. Toimetust lubab neid kasutada vaid koos viitega autorile ja Universitas Tartuensisile. • Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. • **UT kolleegium:** Maaja Vadi (esinaine), Sulev Kõks, Ivo Volt, Mart Noorma, Villu Päärt, Indrek Treufeldt, Katrin Pajuste-Kuul, Liina Liiv.

roheline trükis

Trükitud taastoodetud paberile looduslike trükivärvidega. ©Ecoprint

Avatud Eesti Raamat

GOTTLOB FREGE

ARITMEETIKA ALUSED

Loogilis-matemaatiline uurimus arvu mõistest

ISBN 978-9949-32-497-2, 353 lk

Kirjastuse hind 10 €

Tõlkinud Piret Kuusk, toimetanud Jaan Kangilaski, järelsõna Madis Kõiv

CARL G. HEMPEL

LOODUSTEADUSE FILOSOOFIA

ISBN 978-9949-32-730-0, 187 lk

Kirjastuse hind 8 €

Tõlkinud Tiit Hallap, toimetanud Piret Kuusk, järelsõna Rein Vihalemm

W. Struve 1, Tartu, 737 5945, tyk@ut.ee, www.tyk.ee

TEADUSKIRJASTUS AASTAST 1632

HARIDUSTEADUSTE INSTITUUT

Haridusteadlased arutlesid õppe üle

Elmise kuu lõpus toimus haridusteaduste instituudis üliõpilaste ja õppejõudude ühisfoorum «Kuhu lähed, haridusteaduste instituut?».

Avatud ruumi meetodil toimunud foorum andis võimaluse aruteluteemad välja pakkuda auditooriumil. Instituudi kommunikatsioonispetsialisti Eeva Kumbergi sõnul räägiti kõige rohkem sellest, kuidas korraldada õppetööd paindlikumalt ja kuidas koostada ideaalset tunniplaani. «Räägiti ka haridusteaduste õppekavade tulevikust ning kas ja mida võiks muuta sisulises ettevalmistuses õpetajatoeks,» ütles spetsialist.

Foorumil tekitas elavat mõttevahetust instituudi ühisürituste teema, üliõpilaste seltsielu edendamine ja tegevused, kuidas reklaamida õpetajakutset. «Üliõpilased leidsid, et taolisest ühisfoorumist võiks saada traditsioon, sest kohtumine üksteist toetavas õhkkonnas andis vastuse nii mõnelegi arusaama-

tusi tekitanud küsimusele ning suurendas tahtmist tegutseda instituudi ja kogu õpetajahariduse tuleviku kujundamise heaks,» ütles Kumberg.

Ühisfoorumi tulemusena sõnastati edasine tegevusplaan ja otsustati, et lähema poolaasta jooksul panevad üliõpilaste esindajad kokku instituudi esinduskogu, mis ühendab nii õppekavade esindajad, programminõukogudes olevad tudengid kui ka teised, kes tahavad õppekorralduses ja ühistegevuses kaasa rääkida.

«Instituudi meie-tunde äratamiseks toimub kevadel piknik ja õpetajakoolituse populariseerimiseks luuakse initsiatiivgrupp, kes on valmis sarnaselt teadusbussiga tutvustama nüüdisaegset klassiruumi ja õpetamist,» rääkis Kumberg. Plaanis on alatatada ka videotutvustuste sari, kus õpetajakoolituse üliõpilased räägivad õppest ja kutsuvad huvilisi tudengivarjuks. ●

Neli TÜ teadlast said riigi teaduspreemia

2015. aasta riigi teaduspreemiate jagamisel määrati eelneva nelja aasta jooksul valminud ja avaldatud parimate teadustööde eest kaheksa aastapreemiat (ä 20 000 eurot). Laureaatide seas on ka neli Tartu ülikooli teadlast.

Aastapreemia said keemia ja molekulaarbioloogia alal TÜ tehnoloogiainstituudi rakendusviroloogia professor Andres Merits, tehnikateaduste alal TÜ tehnoloogiainstituudi polümeerse materjalide tehnoloogia professor Alvo Aabloo, sotsiaalteaduste alal TÜ sotsiaal- ja haridusteaduskonna neuropsühhofarmakoloogia osakonna juhataja ja psühhofüsioloogia professor Jaanus Harro ning arstiteaduste alal TÜ kliiniku lastekliiniku juhataja, pediaatria professor Vallo Tillmann.

Teistes teadusvaldkondades pälvisid aastapreemiad Tarmo Uustalu Tallinna tehnikaülikooli täppisteaduste alal, Toomas Paalme (TTÜ) põllumajandusteaduste alal, Krista Kodres (Tallinna ülikool ja Eesti kunstiakadeemia) humanitaarteaduste alal ning Tiina Nõges, Helen Agasild ja Priit Zingel maaülikoolist geo- ja bioteaduste alal.

Teaduspreemiad anti üle vabariigi aastapäevaaktusel TÜ aulas. ●

Physicumis saab uudistada maalitudengite joonistusi

26. veebruaril avati Physicumis fuajees maalikunsti üliõpilaste joonistushäitus.

Näitusel on eksponeeritud valik maalikunsti eriala bakalaureuse 3. aasta üliõpilaste sügissemestri akti- ja kompositsioonikursuse joonistusi. Valikust leiab Helle Lõhmuse, Triin Martsa, Minna Tootsi, Anastasia Anikeeva, Meeta Eliise Veigeli, Anne Moggumi, Siiri Jürise ja Emma Liivaku tööd. Kõik näitusel olevad aktijoonistused ja -kompositsioonid on teostatud enamasti sõe või sangviiniga suurtele formaatidele.

Kursuse juhendaja Anne Parmasto sõnul on eesmärk saavutada viienda semestri lõpuks natuuri valdamine ning isikupärase, vaba, meisterliku ja loova pildiruumi loomise oskus. Samuti on tähtis, et maalikunsti tudengid oskaksid vabalt liikuda ühelt võt-

TRIIN MARTSI SÕEJOONISTUS.

testikult teisele ning omandaksid suure vormi ja detaili täpse taju. Ühtlasi on see kokkuvõtte kahe ja

poole aastastest joonistamisstudiumist. «Joonistamine pole (maali)

kunstnikule ainult nn tugidistsipliin, kus arendatakse käe ja silma koostööd, vaid ka võimlus ennast selle meedia kaudu kunstnikuna väljendada,» lisas Parmasto.

Kunsti hariduse andmisel Tartu ülikoolis on pikk ajalooline taust. Juba 1802. aastal ülikooli taasavamise järel asutati Tartusse ülikooli joonistuskool, mis loodi Saksa ülikoolide eeskujul arsti- ja loodusteaduskonna üliõpilastele looduses nähtu fikseerimiseks õpetamiseks.

Praegu on maalikunsti eriala Tartu ülikoolis jäänud ainsaks kohaks Eestis, kus maalikunsti saab nii bakalaureuse- kui ka magistritasemel õppida alates sisseastumisest. Erialal on tingimusteta tähtajatut täiskasvanuteering. ●

Eri teadusalade vaatenurk rikkusele

12. märtsil peab professor Karl Pajusalu üleriigilise emakeelepäeva raames loengu «Rikkusest eesti keele ja keeleteaduse vaatenurgast». Tegu on avaloenguga sarjast, mis koondab kokku eri valdkondade nägemused rikkusest.

Sarja «Rikkusest eri teadusalade vaatenurgast» idee autor on TÜ makroökonomika professor Raul Eamets. Tema sõnul tuli loengusarja mõte tõsiasjast, et kuigi armastatakse palju kasutada sõna interdistsiplinaarsus ehk erialadevahelisus, on selle tegelik rakendamine teadustöös või õppetöös sageli väga keeruline.

«Ühel maateaduste ja ökoloogia doktorikooli üritusel hakkas arenema idee, miks ei võiks eri valdkondade inimesed rääkida oma eriala vaatenurgast üldtun-

nustatud teemadel. Näiteks, mis on rikkus,» rääkis Eamets.

Praeguseks on oma nõusoleku loengusarjas osaleda andnud mitmed oma eriala tunnustatud eksperdid. Teiste seas ka näiteks geenivaramu direktor Andres Metspalu, arheoloogia osakonna juhataja Valter Lang, võrdleva usuteaduse professor Tarmo Kulmar, laineoptika professor Peeter Saari ja mitmed teised teadlased.

Sarja avaloengu peab Karl Pajusalu ülikooli kunstimuuseumis algusega kell 15. Emakeelepäevale kohaselt avab ta rikkuse tähendusi eesti keeles ja arutleb selle üle, mis ja kuidas teeb eesti keele rikkaks. Samuti vaatleb Pajusalu, kuidas on eesti keeles seotud riik ja rikkus ning mida tähendab ühiskonna keeleline rikkus.

Loengust teeb ülekande ka UTTV. ●

Infopööre, digipööre ja kommunikatiivne pööre

INAUGURATSIOON

TÜ meediauuringute professor Pille Pruulmann-Vengerfeldt 11. märtsil kell 16.15 TÜ peahoone aulad

See, kuidas me viimase paarikümne aasta tehnoloogilist (r)evolutsiooni mõtestame, an-

nab meile võimaluse aru saada, milliseid ühiskondlikke muutusi me peaksime otsima või ootama ning millisteks muutusteks ka iseend ja oma üliõpilasi ette valmistama.

Inauguratsiooniloengu raames vaatab Pruulmann-Vengerfeldt kolme võimalust, kuidas täna-

PILLE PRUULMANN-VENGERFELDT

päeval toimuvat mõtestada: info (üle)küllusest lähtuv infopööre, tehnika arengust lähtuv digipööre ja vahendatud suhtlusest lähtuv kommunikatiivne pööre. Loengus vaadatakse inimest ja ühiskonda nende kolme pöörde keerises.

Professor Pille Pruulmann-Vengerfeldt lõpetas 2001. aastal Tartu ülikoolis avalikkussuhete ja teabekorralduse eriala, 2002. aastal meedia ja kommunikatsiooni magistrantuuri ning 2006. aastal sama eriala doktorantuuri. Alates 2001.

aastast töötab Pruulmann-Vengerfeldt Tartu ülikoolis ning alates 2008. aastast Eesti Rahva Muuseumi juures osajaga teadurina.

Tema uurimishuvi on seotud erinevate uute tehnoloogiate kasutajatega lähtudes aktiivse ja kriitilise auditooriumi perspektiivist.

Pruulmann-Vengerfeldt on erinevate Eesti ja rahvusvaheliste projektide juht ning põhitäitja uurides nii muuseumi ja muuseumikommunikatsiooni, privaatsuse käsitlusi, privaatsust säilitavaid teh-

noloogiad, sotsiaalmeedia ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate kasutust ja kasutajaid. Pille Pruulmann-Vengerfeldt on tegev ka TÜ ühiskonnateaduste instituudi juures tegutseva Strateegilise Jätkusuutlikkuse Kompetentsikeskuse juures ning selle kaudu NATO Teaduse ja tehnoloogia organisatsiooni sotsiaalmeedia teemalise uurimisrühma juures.

Pille Pruulmann-Vengerfeldt valiti meediauuringute professoriks 2014. aastal. ●

Ülikool kutsub lahtiste uste päevale

TÜ lahtiste uste päev toimub traditsiooniliselt koolivaheaja kolmapäeval, 18. märtsil.

Kell 10 algab ülikooli peahoone aulas erialade mess, kus on võimalik saada infot kõikide Tartu ülikoolis õpetatavate erialade kohta. Samuti saab kohtuda inimestega, kes aitavad vastuvõtutingimustes orienteeruda ning karjääriotsuseid teha.

Huvipakkuvate erialadega süvitsi tutvumiseks tasub minna ka teaduskondadesse kohapeale. Maarjamõisa väljal toimuvatele üritustele viivad huvilisi tasuta bussid, mis väljuvad ülikooli peahoone tagant.

Lisaks peahoone infomessile ja teaduskondadele tasub lahtiste uste päeval külastada ka ülikooli kunstimuuseumit, TÜ muuseumi peamaja Toomemäel, tähetorni ja botaanikaeda. Ekskursioonid toimuvad ka ülikooli raamatukogus, TÜ spordiklubis ning üliõpilaselamutes.

FOTO: ANDRES TENNUS

Tartusse sõidutavad huvilisi Tallinnast, Narvast ja Jõhvest, Pärnust ja Viljandist ning Võrust tasuta bussid koostöös Swedbanki ja Taistoga. Pärnu kolledžis toimub lahtiste uste päev samuti 18. märtsil ning Viljandi kultuuriakadeemiat saab külastada 20. märtsil.

Rohkem infot avatud uste päeva kohta leiab Tartu kõrgkoolide ühiselt veebilehelt ut.ee/lahtiseduksed. ●

TÜ partnerülikool Turu ülikool tähistas Eesti 97. sünnipäeva aktuse ja kontserdiga. Tervituskõnedega esinesid Eesti aukonsul Turus ja Edela-Soomes rector emeritus Keijo Virtanen, kes on ka selle, juba 12 aasta pikkuse traditsiooni algataja, Turu ülikooli rektor Kalervo Väänänen ning Turu Tuglase seltsi esinaine Leena Winter. Eestist esines kõnega tervise- ja tööminister Urmas Kruuse ja Soome poolt haridus- ja kommunikatsiooniminister Krista Kiuru. Muusikaline osa oli Turu ooperiteatri laulja Andres Miti kanda. ●

FOTO: TURU EESTLASTE KLUBI

Naiskoor tähistab juubelit kontsertide ja uue plaadiga

FOTO: PEETER PÖLDRE

TÜ AKADEEMILINE NAIKHOOR ON LÄBI AEGADE ÜKS EDUKAMAID ÜLIKOOLI ESINDUSKOLLEKTIIVE.

Sel kevadel tähistab TÜ akadeemiline naiskoor oma 70. sünnipäeva. Isepäised, mõtlejad ja oma koorist hoolivad lauljad korraldavad sel puhul mitu uhket sündmust.

27. ja 28. märtsil näeb ja kuulleb naiskoori ülikooli peahoone aulas kolmel korral, ent juubelipidustused ulatuvad ka Tallinnasse.

27. märtsil kell 18 annab koor kontserdi «Ela. Kasva. Õitse», kus on põhirõhk Eesti koorimuusikal. Esitusele tuleb nii koorimuusika klassikat kui ka uudisloomingut. Kavva on põimitud mujaltki pärit koorilaule, mis on naiskoorile armsaks saanud.

28. märtsil annab akadeemiline naiskoor kaks kontsert-etendust pealkirjaga «Kasvu. Hoone». Laulude ja nende vahele põimitud tekstide abil süveneb koori seekordne kontsert-etendus vastandite ja vastandumise teemasse.

Lauljad uurivad Theatrumi lavastaja Maria Petersoni, kunstnik-stsenaristi Andri Luubi ja dirigendi Triin Kochi juhatusel seda, mis on meis ja meie ümber päris ja mis võlts, mis on tehnilik ja mis loomulik. Kas see, millest naised laulavad, on ikka nende endi jaoks enam päris, kui nad seda enam ei tunne ega tunnet.

Kontsert-etendust «Kasvu. Hoone» mängib naiskoor lisaks Tartule ka 12. aprillil kell 16 Tallinnas, Telliskivi loomelinnaku rohelistes saalis.

Lisaks kontsertidele esitleb naiskoor oma sünnipäevaüritustel uut plaati «Võrsed», mille salvestamist alustati juba 2012. aasta kevadel. Nende viimasest helikandjast on möödas enam kui kümme aastat.

TÜ akadeemilise naiskoori liikme Anne Halleri sõnul käidi

Tallinnas Eesti Raadio stuudios kokku neli korda. «Nelja stuudioseinte vahel veedetud päeva tulemuseks on 12 linti lauldud teost, mille hulgas on kolm kahekuni neljaosalist tsükli. Kõik need pärinevad Eesti heliloojate sulest ning on kirjutatud viimase nelja aasta jooksul,» rääkis Haller.

Naiskoor on olnud kõigi plaadil kõlavate lugude esmaesitaja ning paljudel juhtudel siiani ka nende ainuesitaja. Mitmed plaadil kõlavatest lugudest on koor tellinud heliloojatelt Eesti kooriühingult ning Eesti laulu- ja tantsupeo sihtasutusest saadud arendusstipendiumi toel, ent mõned teosed on neile või dirigent Triin Kochile kingitud.

Naiskoori uut plaati saab osta juubeliüritustelt märtsis ja aprillis, pärast seda saab müügiinfot naiskoori kodulehelt www.naiskoor.ee. ●

Ideelabor teeb koostööd USA ülikoolidega

Selle kuu alguses käivitub ideelaboris Tartu ülikooli ja USA ülikoolide vaheline koostööprojekt, mis annab tudengitele ettevõtlusalaseid teadmisi ja oskusi.

Tegemist on koostööprojekti-ga «Network Globally, Act Locally», mis sisaldab endas praktilise suunitlusega õppetööd. Ideelabori juhi Maret Ahoneni sõnul saavad kõik projektis osalejad rahvusvahelise ja valdkonnaülese meeskonnas töötamise kogemuse.

Möödunud aasta sügisel valiti Tartu ülikoolist, Charlestoni

kolledžist ja Nebraska Wesleyani ülikoolist kokku 18 tudengit ehk igast ülikoolist kuus üliõpilast. Väljavalitud tudengid moodustavad meeskonnad ja asuvad idufirma põhimõtete alusel otsima lahendusi neid huvitavatele sotsiaalsele probleemidele.

Käesoleva kuu teisel nädalal on tudengid Tartus ning selle aja jooksul arendatakse ideid, korraldatakse töötubasid ja esitlusi ning külastatakse ettevõtteid. Nädal lõpeb esmaste ettevõtlusideede esitlustega ja arenguülesanne-

te võtmisega. Tartus veedetud nädalal sündinud esmaseid ideid saab kuulata 13. märtsil, ülikooli karjäärpäeval Dorpati konverentsikeskuses.

Pärast seda tehakse meeskonnatööd edasi virtuaalselt ning mentorid aitavad tudengitel oma ideid edasi arendada. Mentorteks on õppejõud ja praktikud nii Eestist kui ka USA-st. Projekt lõpeb juunis, kui tudengid saavad kokku Charlestoni ülikoolis ja esitlevad seal oma äriideid või projekte. ●

Häälepäev tuleb taas

Rahvusvaheline konverents-koolitus «Häälepäev 2015 – hääli kui algupärane sotsiaalmee-dia» toimub sel aastal Viljandis.

Häälepäev (*World Voice Day*) toimub 16. aprillil üle maailma ning selle eesmärk on teadvustada hääle olulisust erinevates eluvaldkondades.

Eestis tähistatakse sel aastal sündmust kahepäevase konverents-koolitusega, mille esimene päev keskendub erinevatele aspektidele hääle kasutamisel kõne- ja laulutehnikas. Teisel päeval tegeletakse hääle tervishoiuga.

Viljandi kultuuriakadeemia täiendusõppe spetsialist Margit Kink ütles, et Eestis tähistatakse häälepäeva kolmandat korda, kuid esmakordselt tehakse seda Viljandis. «Doktor Kristel Kallingu idee oli rahvusvaheline häälepäev Tallinnast välja viia, sest seni on see olnud valdavalt Tallinna-keskne,» ütles Kink.

Spetsialisti sõnul on häälevaldkond väga lai ning see puudutab meid iga päev. «Mujal maailmas pööratakse häälele väga suurt tähelepanu ja öeldakse, et häälega tegelemine on heaoluriikide

pärusmaa,» sõnas Kink. Rahvusvahelise häälepäeva eesmärk on teadvustada häält kui esmast olulist kommunikatsioonivahendit.

Koolitusele oodatakse kõikide eluvaldkondade esindajaid, kelle töövahendiks on hääli, näiteks õpetajaid, näitlejaid, lauljaid, giide, treenereid, õhtujuhte jne.

Häälepäev toimub 16. ja 17. aprillil ning seda korraldavad Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia ja Ida-Tallinna keskhaigla. Huvilistel on võimalik konverentsile registreeruda 15. märtsini. Täpsem info: www.kultuur.ut.ee/haalepaev. ●

Miks massikampaaniad senisel kujul ei toimi?

Ek olete jalutades, ajalehte sirvides või veebis surfates märganud reklaami, mis tekitab tunde – mis see veel oli? Pealtnäha on postriid kirevad: suured plakatid, interaktiivsed pinnad, telereklaamid, ribareklaamid veebis ja sotsiaalmeedias ning selle reaga võiks jätkata. Samas puudub neis sisu.

Puuduvad tegurid, mis paneksid kõnetama ning eristama üht kirevat pilti teisest. Näib, et meediume kasutatakse teadmata, konstrueerimata sihtrühmale vastavaid sõnumeidki. Mõni aasta tagasi osalesin ühe vastloodud valimisliidu koosolekul. Nad üritasid sõnastada eesmärgid ja sõnumeid, mida valijatele edastada. Mul tekkis küsimus: kes on sihtrühm? Vastuseks kõlas: «Tahame jõuda kõigini!». Nende seisukoht oli jäik, täiesti vankumatu.

Tundub, et sarnasest mentaliteedist juhitudvud tänapäeval paljud organisatsioonid, kes nõustuvad järjekordse massikampaaniaga. Toetutakse liialt kõhutundele ja enne-toimis-ju-küll mõttemustrile. Kus on arvud, uuringud, teoreetiline raamistik? Ilma vajaliku analüüsita ja sihtrühma uurimiseta toodetaksegi kingareklaami kampaania, et müüa kingi omaniku naisele.

Amsterdami ülikoolis õppides on silma jäänud, et pragmaatilised hollandlased kasutavad kampaaniate arendamisel rohkelt ülikoolide abi, et vältida sõnu-

ANNA LINDPERE

TÜ sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika eriala vilistlane, Amsterdami ülikooli kommunikatsiooniteaduste magistrant

mite kasutamist, mis ei mõjuta soovitud sihtrühma. Tahetakse eristuda ning leida oma nišš, konteksti sobituv ning kõnetav sõnum. Arusaadavalt on Eesti reklaamiturg väiksem kui Hollandis, kuid Eestis on tänavapilt isegi kirjum! Konkreetsete sõnumite puudumine tekitab vaatajas vastikust, mistõttu tõuseb ebauskk reklaamide suhtes üldiselt.

Selles valdkonnas on korraldatud rohkelt uuringuid, vastamaks küsimusele, miks ei vaata inimesed reklaame või tunnevad nende suhtes tõrget. Selget vastust ei ole, kuid viise riskide maandamiseks leidub küll. Üheks võimaluseks

ongi sihtrühma määramine, sest kõigil inimestel ei ole ühtseid teadmisi tootest, brändist või temaatikast. Erinev taust ei võimalda kõigil reklaame üheselt mõista, mis viibki massikampaaniatest tulenevate arusaamatusteni. Oskuslik sihtrühma valik ei ole ainult võti mõjusate kampaaniateni, vaid suurepärase kommunikatsioonini üldiselt. Kõlab ju lihtsalt?

Loodan, et Eestis idaneb kommunikatsiooni- ja turundusmaastikul enne-mõtlen-ja-siis-teen mõttemuster ning mõistetakse, et analüüs ei kuulu vaid reaalteaduste valdkonda. Mu-kõhutunne-ütleb põhimõtte võis töötada hästi 1990. aastate ülemineku ühiskonnas, kuid praegu, kus konkurents on suurem, vajame teadlikumaid lahendusi. Oskus näha suurt pilti ja seostada eri valdkondi on selge ja eduka kommunikatsiooni võti ning seda kõige laiemas mõttes. UT

KONKREETSETE SÕNUMITE PUUDUMINE TEKITAB VAATAJAS VASTIKUST, MISTÕTTU TÕUSEB EBAUSK REKLAAMIDE SUHTES ÜLDISELT.

TARMO KULMAR: ajalugu on kui vilkuv tähesadu

PERSOON

Usuteaduskonna võrdleva usuteaduse professor Tarmo Kulmar on ajaloo vastu alati huvi tundnud ning eriti on teda paelunud inimese psüühika eri ajastutel ja kultuurides.

MERILYN SÄDE
merilyn.sade@ut.ee

Ajaloo huvi tekkis professoril juba siis, kui ta oli viienda-kuuenda klassi poiss ja seda põhjusel, et tema tolaaegne õpetaja oskas ajalugu väga kaasahaaravalt edasi anda. «Ta oskas ajaloo, eriti vana aja ajaloo niivõrd põnevaks teha, näiteks lavastas ta tunnis rollimänge. Äärmiselt põnev oli läbi mängida, kuidas Caesarit senatis oodati ja mõrvati,» räägib Kulmar õhinaga.

10-aastaselt sattus Kulmar Tartu ülikooli peahoonesse, kus oli toona klassikalise muinasteaduse muuseum. «Võite ette kujutada, kuidas väike poiss oli seal neli tundi ja kiusas küsimustega kõiki, kes parasjagu tööl olid. Kuid kõik olid väga heatahtlikud. Eks mitmesuguste asjaolude kokku-

ajastutel ja kultuurides.» Kulmar on Tartu ülikoolis õppinud ka psühholoogiat ning seda samuti huvist mõtlemispsühholoogia vastu.

«Toona suunas mind väga palju professor Peeter Tulviste ja võib öelda, et mu teele on sattunud mitmed õnnelikud kokkusat-

KULMAR SAI ESIMESENA EESTIS KRAADI
MAGISTER PHILOSOPHIAE NING TEMA LÕPUTÖÖ
OLI VANADE EESTLASTE HINGEKUJUTLUSTEST.

langemine ongi mu ajaloo huvi mõjutanud,» jutustab ta muiates.

Kulmar õppis lugema 7-aastaselt ja seejärel hakkas ta kohe ja palju mitmesuguseid ajalugu puudutavaid teoseid lugema. «Tol ajal ei olnud see sugugi levinud, kuid tänapäeval hakatakse lugema isegi veel nooremalt,» sõnab Kulmar. Peale ajaloo paelus teda noorukina ka astronoomia ja klassikaline muusika, eriti Richard Wagneri looming.

MUISTNE INIMENE KÕIDAB

«Ma isegi hellitasin mõtteid, et ka orkestri dirigeerimine oleks päris huvitav ja ma külastasin palju kontserte, kuid see läks üle.» Seejärel pakkus mehele teismeeas huvi astrofüüsika, mis samuti püsima ei jäänud. Ajaloohuvi on nende nende mõttevõlgatuste taustal säilinud siiani.

«Ajalugu jäi ja sealt kujuneski kõik, tekkis huvi eri religioonide vastu ja huvi selle vastu, kuidas on toimunud inimese psüühika eri

tumused. Kui 1991. aastal avati usuteaduskond, siis kohtusin ma professor Kalle Kasemaaga, kes kutsus mind esimeste seas doktorantuuri.»

Kulmar sai esimesena Eestis kraadi *magister philosophiae* ning tema lõputöö oli vanade eestlaste hingekujutlustest. «Ilmselt vaatas professor Kasemaa, et muistse inimese ja religiooni küsimusega võiks ka doktorantuuris tegeleda. Nii kaitsesingi esimese *doctor theologiae* kraadi taasiseseisvunud Eestis.»

Kõige rohkem on professorit huvitanud Vana-Ameerika ajalugu. «Selle vastu oli mul huvi juba poisikesena, kuid ega nõukogude ajal polnud eriti eestikeelseid materjale. See-eest oli palju venekeelseid teoseid ja tuli lugeda seda, mida kätte sai.» Ka Vana-Ameerika ajaloos on professorit huvitanud eelkõige muistne religioon ja vanaaja inimese suhtestumine ühiskonna ja riigiga.

Küsimusele, kas tänu ajaloo huvi ole erialavalikut kerge >>

» teha, vastas professor, et ta teadis enam-vähem, mida soovis. «Nõukogude ajal ei olnud see kõik muidugi alati võimalik, mistõttu tuli oodata ja situatsioone ära kasutada. Kui oma soovide täitmiseks avanesid võimalused, siis ma kasutasin neid.»

Professor vaatleb ajalugu pigem protsessina, kus aeg-ajalt otsekui tulesälvatustena tõusevad suured isiksused ja pöördelised sündmused teistest esile. «See on nagu mingisugune vilkuv tähesadu, tulevärk või lausa värviliste tulukeste sälvatuste müriad kuskil ööklubis,» kirjeldab Kulmar naerdes.

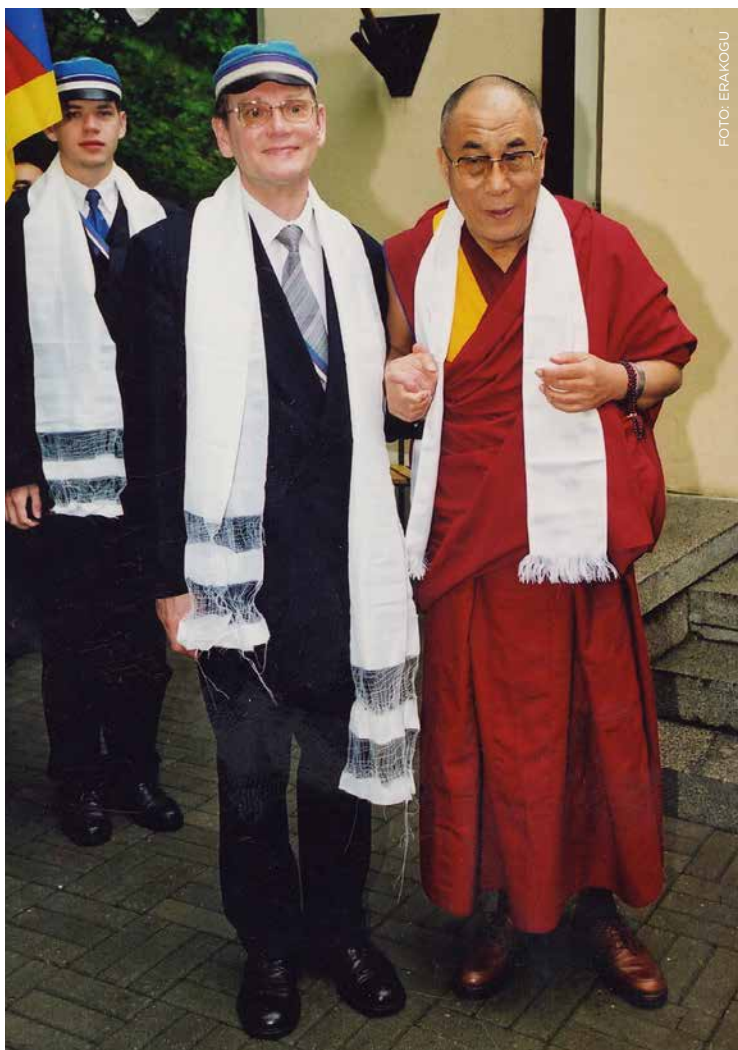
MUUSIKA JA ULMEKIRJANDUS

Ajaloo kõrval on professor Kulmarit saatnud alati ka muusikaarmastus. «Ise ma ühtegi pilli ei mängi, aga võib öelda, et ma tunnen muusikat hästi ja minu suur lemmik on Richard Wagner, teisalt meeldib mulle jälle barokkajastu, eriti Georg Friedrich Händeli looming.»

Kulmar peab end suureks ilukirjanduse lugejaks ning eriti pakuvad talle huvi ulmekirjanduse teosed. «Mõnikord kirjutan ise ka ulmejutukesi, mida ma olen küll üsna vähe avaldanud, aga võib-olla teen seda veel,» sõnab Kulmar mõtlikult. Enda kirjutatud ulmejuttude iseloomustuseks ütleb professor, et neid võib stiililt paigutada kosmoseooperi või ka alternatiivajaloo alla. «Ikkagi ei saa ma ajaloost üle ega ümber ja siingi on läbivaks jooneks inimese käitumine eri situatsioonides ja kultuurides, inimene pakub mulle väga huvi.»

Noorena kujutas Kulmar end ette pigem teadlase kui õppejõu-

na, kuid nagu ta ise ütleb: «See kõik on jälle ise tulnud ja hästi tulnud.» Kulmar on õppejõud olnud ligikaudu 25 aastat ning talle meeldib, et saab noori inimesi õpetada. «Ma andsin juhuslikke loenguid juba 1980. aastatel, aga kestvalt hakkasin usuteaduskonnas õpetama 1992. aastast, siis omandasin kogemusi ja kogusin publikatsioone ning alles 1997. aastal kandideerisin professoriks.»

TARMO KULMAR KOOS TEMA PÜHADUSE DALAI-LAAMAGA 2001. AASTA JUUNIS.

Kulmarile meeldib õppejõuks olemise juures, kuidas üliõpilaste küsimused ja lähenemised tulevad täiesti uuest vaatenurgast ning see annab aine probleemidele lähenemiseks täiesti uusi võimalusi. «Üliõpilased on teatavasti väga nutikad, selles ei ole ma iialgi kahelnud.»

Kuna professorile endale meeldib väga Vana-Ameerika, võiks arvata, et seetõttu meeldib talle just seda ainet õpetada, kuid tegelikult

see nii pole. «Ma leian, et kõige olulisem on võrdleva usundiloo sissejuhatav aine, sest see sisaldab endas põhimõistete ja kõige põhilisemate teoreetiliste seisukohtade seletamist.» Seejärel on võimalik ka selgema pilguga läheneda eri kultuuridele ja religioonidele.

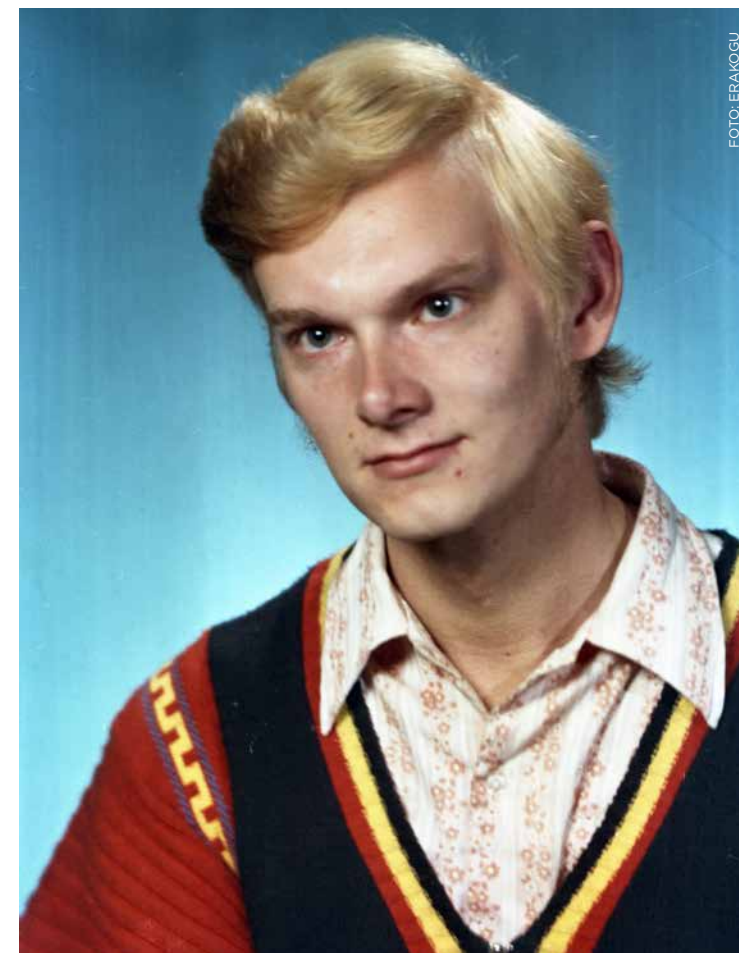
«Samas ei kujuta ma end ette kooliõpetajana, sest mulle meeldib ikkagi pigem täiskasvanuid õpetada. Lastega tegelemine nõuab hoopis teistmoodi oskusi ja võib-olla ka teistsugust inimtüüpi. Mina olen natuke kannatamatu,» ütleb Kulmar naerdes.

USK INIMESTESSE JA MUUSIKASSE

Kui professorilt küsida, millesse ta usub, kõlab vastus, et religioosuses mõttes on ta kristlane, kuid ta usub ka inimesse, armastusse ja sõprusesse. «Inimesed ja usk inimestesse on kõige tähtsam, see aitabki inimesel olla inimene,» arvab Kulmar. Professor toonitab, et ta peab oma elus väga oluliseks aastakümnetepikkust koostööd ja sõprust õpetaja Linnart Mälliga.

«Ma kohtusin temaga esimese kursuse esimesel päeval ehk 1970. aasta septembris ja sellest ajast peale on ta olnud minu õpetaja. Ka praegu, kui teda enam meie seas ei ole, loen tema töid ja ta õpetab mind siiani.»

Professor Kulmar oli 1980. aastatel Viljandi draamateatri «Ugala» kirjandusala juhataja. Tema sõnul oli suhtlus loovate inimestega tore ja huvitav kogemus. Kirjandusala juhatajana tuli läbi lugeda väga palju näidendeid ja neid mängimiseks välja pakkuda. «Ma ei ole kunagi nii palju lavastusi näinud, ei Viljandis ega ka mujal, kuni Moskva Suure Teatrini välja,» sõnab Kulmar naerdes.

KULMAR LÕPETAS 1975. AASTAL AJALOOLASE-ARHEOLOOGI ERIALA JA ASUS SEEJÄREL ÕPPIA PSÜHHOLOOGIAT.

Kõige rohkem armastab professor aga muusikalavastusi ning võimaluse korral läheb ta alati ooperisse. «Ma käisin alles hiljuti Estonias Händeli «Rinaldot» vaatamas, lavastus oli võib-olla veidi lohisev, aga muusika oli imeline!» Muidugi tahab Kulmar võimaluse tekkides näha ka Wagneri ooperilavastusi. «Draamalavastusi vaatan ma vähem, siis kui aega on, aga ma külastan spetsiaalselt ikka muusikalavastusi.»

Egiptlaste arvates oli süda mõistuse asupaik ja seega ajust

olulisem. Küsides professor Kulmarilt, kumb on tema arvates olulisem või parem, vastab ta, et selle peale meenub Buddha ütlus: mõlemad on paremad. «Ja nii arvan ka mina – mõlemad on olulisemad,» muigab ta.

«Minu elu üks tähtsamaid valikuid oli 1992. aastal liitumine korporatsioon Sakalaga,» ütleb Kulmar ja lisab, et seda ei ole ta kordagi kahetsenud. «See on mu teine kodu, kus on mu vennad, sõbrad ja mõttekaaslased. Seal tunnen, et jään igavesti nooreks!» UT

Tulevased teatritegijad teevad ennast vajalikuks

TEATER

Kui tulevased näitlejad, lavastajad ja harrastusteatre juhivad Viljandi kultuuriakadeemiasse astuvad, öeldakse neile kaht: selles koolis saab õppida ja et neid ei ole kellelegi vaja. Just ise õpitu abil tuleb ennast tulevastele tööandjatele vajalikuks teha.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

«**K**ui sina ei õpi, siis sinu eest ei õpi keegi teine. Praegu ja tulevikus on olulised sinu lugemus, teadmine maailmast, suhe maailmaga. Kedagi ei saa jõuga õpetada, õppida saab aga küll. Ja loomulikult ei oota sind keegi. Sinu ülesanne on end vajalikuks teha,» ütleb kultuuriakadeemia teatrikunsti juhtiv professor Kalju Komissarov.

Veebruaris riikliku kultuuri elutööpreemia saanud Komissarov täpsustab, et kõige olulisem

ongi inimese enda tahe õppida ja maailmas toimuvast aru saada. Kool võib luua tingimused elementaarse tööoskuse tekkimiseks ja teemade tutvustamiseks. See, millises järjekorras ja mis teemasid täpselt teatritudengitele kursusetööde tegemiseks antakse, sõltubki suuresti kursusest endast.

Etenduskunstide osakonna juhataja Garmen Tabori sõnul võib teatritudengi õppimise kohta öelda ka seda, et see toimub 24 tundi päevas ja 7 päeva nädalas. Loengute kõrvalt peavad nad jõudma lugeda, koos proove teha ja ka ise harjutada. Kõik võtab oma aja ning tegelikult ongi

teatrit õppides kasu kõigest, mis ümberringi toimub.

Enne sisseastumiskatseid on võimalus kahel korral osaleda

ka eelkatsetel. Üks voor oli ära jaanuaris ning teine tulebki juba teatrikuus, 21. märtsil kultuuriakadeemia mustas saalis.

Tabor ütleb, et see aitab juba enne kevadet aru saada, milline on tulevane üliõpilaskond. Enim on sellest kasu aga üliõpilaskandi-

VILJANDI KULTUURI-
AKADEEMIA
TEATRIKUNSTI
ERIALA 10.
LENNU ÜHTE
DIPLOMITÖÖDEST,
IVAR PÖLLU
LAVASTATUD
«1987», ETENDATI
VEEBRUARIKU
JOOKSUL ÜLI-
KOOLI KIRIKU
SAALIS.

FOTOD: 2x GABRIELA LIIVAMÄGI

daatidel, kes saavad endale selgema pildi sellest, mida teatrikoolis nõutakse ja mis neid Viljandis täpselt ees ootab. 10.–13. juulil toimuvate sisseastumiskatseteni jääva ajaga võivad tõsised huvilised jõuda veel suure eeltöö ära teha.

«Eelvoorud ongi enese katsetamiseks – eksamitel on meil ju kolm päeva kestev tihe programm. Hea on juba varem teisi kandidaate ja praeguseid tudengeid näha ning nendega nõu pidada. Kui tahad väga sisse saada, tuleb palju tööd teha ja oma huvi ja võimeid välja näidata. Seekord vastuvõetaval kursusel pöörame näiteks enam tähelepanu ka filmis ja seriaalis mängimisele – nii saame hästi oma uue multimeedia-keskuse võimalusi ära kasutada,» soovitab Tabor.

KOOLIS TÖÖTAB OMA TEATRI MUDEL

Kui näitlejaid õpetatakse Viljandis juba 1990. aastate algusest, siis lavastajaõpe on toimunud seal alles viimased kümmekond aastat. Lisaks lõpetab tänava teine lend harrastusteatre juhte.

Põhiprogramm on kõigil sama: esimesed kaks kooliaastat tegeletakse näitlejaõppega ning siis on võimalik valida, kas tulevased lavastajad ja harrastusteatre juhivad soovivad rohkem enda erialale keskenduda või jätkavad ka näitlejaõppega, nagu seni suurem osa on teinud.

Tabori sõnul vajavad lavastajad ja harrastusteatre juhivad näitlejast rohkem kogemusi, seepärast on >>

» neil koolis rohkem ülesandeid ja õppeaineid: näiteks pedagoogika ja kogukonnatöö. Samuti peavad nad tegema lavastusi väljaspool enda kursust diplomitööna professionaalses teatris.

«Meie õnn on olnud see, et mitmed lavastajakandidaadid on enne ülikoolis midagi muud õppinud ja neil on laiem silmaring, kui otse koolipingist tulnutel. See ja suur lugemus on väga hea pagas, mis tööks palju tuge annab,» seletab Tabor.

Teatritudengite kogemuste omandamisele aitab suuresti kaasa ka see, et etenduskunstide osakond toimib väikese teatrimudelina, kaasates akadeemia teisi osakondi. Näitlejate-lavastajate-harrastusteatri juhtide kõrval õpivad ka koreograafid, valguskujundajad, dekoraator-butafoorid, multimeedia spetsialistid ja lavastuskorraldajad. Üheskoos loodavate lavastuste produtsentidena saab rakendada ka kultuuri korralduse tudengeid.

Professor Kalju Komissarov meenutab, et nõukogude ajal vajasisid teatrid väga just nn lavatagust pädevat tööjõudu. Selle puuduse likvideerimiseks saigi Viljandisse aja jooksul selline koostöö tekitatud.

Üheksakümnendate alguses sai kultuuriakadeemia esimese lennu dekoraator-butafoore. Järgmisena õnnestus korraldada lavastuskorraldajate koolitamine ja siis valguskoolitus. Nüüd on lisandunud muugi visuaaltehnika pool, mida teatrites palju näeme

– näiteks videokunstnikud.

«Kui teatri- ja tantsuosa-konnad ühendati, saime lõpuks sellised mõtted, nagu rahvusvahelistel teatrikoolidel. Nüüd koolitame ka harrastusteatri juhte. Ma võin juba selle lühikesa aja põhjal väita, et sellest koosõppimisest on sündinud väga mitmeid loomingulisi paare, kes ka pärast lõpetamist tihedat koostööd teevad,» ütleb Komissarov.

ISESEISVUS INNUSTAB JA KAMMITSEB

Viljandis on üle aasta teatrikunsti eriala lõpetanud 15–17 inimest. Lavastajaõppega alustamisest alates on igal kursusel olnud keskmiselt neli lavastajatudengit. Näiteks kevadel kooli lõpetavas 10. lennus õpib 17 noort, kellest neli saavad lavastaja- ja neist omakorda kaks ka harrastusteatri juhi diplomi.

«Mõtlesin sisseastumiskatseid tehes, et kui mulle antakse võimalus teatrit õppida, siis õpin juba rohkem!» meenutab Jaanika Tammaru, kes astus kooli lavastaja õppesuunale ja teeb lõpuni ka näitlejaõppe. Tema kursusekaaslane Kaija-Maarit Kalvet saab lõpuaktusel aga lausa kolme eriala diplomi.

Kalvet ütleb, et tahtiski võimalikult palju õppida ja kool on talle seda kõike ka võimaldanud. «Alati võiks olla rohkem õppeaineid ja võimalusi, aga need ei mahuks lihtsalt kõik selle aja sisse ära,» usub neiu.

«Muidugi on meil diplomitööde ja monolavastuste juures olemas ka juhendajad. Meie kursus on teistega võrreldes ehk natuke rohkem iseseisev – otsustasime juba kooli alguses teha ühiselt oma teatri – ja tahame pigem ise teha. Niisiis me eriti palju õppejõududelt küsima ei lähegi, kuigi see võimalus on alati olemas,» jutustab Tammaru.

Samas tunnistab lavastaja- ja harrastusteatri juhi erialadel õppiv Lennart Peep, et sellisel iseseisval õppimisel on oma miinused. Et valmis vastuseid ei anta, tuleb kõik ise leiutada ja kogemuspõhine õpe on niiviisi kohati liigagi intensiivne.

«Räägitakse, et lavastajaks ei saa kedagi õpetada, aga mina pole päris seda meelt. Muidugi, fantaasiat ja elukogemust ei saa õpetada, lavastajaspetsiifilisi käsitööoskusi aga küll,» toob Peep välja.

Tema arvates peab lavastaja tundma lugude toimimise mehhanisme ja struktuuri väga põhjalikult, et teada, kuidas üks või teine lugu inimesi mõjutab. See vajaks aga korralikku narratiivi käsitlevat kursust. Samuti oleks väga palju abi näiteks käitumispsühholoogia tundmisest.

«Iseenesest aga annab akadeemias õpetatav haridus kõik vajaliku mingil kaudsel moel kätte. Varasemalt õpitu põhjal hakkavad varem või hiljem infokillud mingisugust tervikut moodustama. Vajalik on killud süstematiseerida ja leida üks tugev lavastaja-peda-

goog, kes need teadmised edasi annaks,» arutleb Peep.

TEHTUD TÖID ANALÜÜSITAKSE KOOS

Kaija-Maarit Kalvet on mõelnud isegi sellele, et teatriõpingute aeg võiks olla nelja aasta asemel hoopis viie aasta pikkune. Seda just väliskogemuse saamiseks. Õppetööd ja praktikat tuleb teha väga palju, ning kui keegi bakalaureusetasemel soovib pikemaks ajaks välismaale minna, võib side oma kursusega nõrgaks jääda.

«Meil toimuvad praegu nädalased vahetused Skandinaavia teatrikoolidega, samas oleks hea pikemalt ära olla ja uurida, mida mujal tehakse. See eeldab aga rasket valikut: kas veeta palju aega koos kursusekaaslastega või

minna ära ja karta, et tagasi tulles teistele järele ei jõua või noorema kursusega ei sobi. Kui näiteks kolmandal aastal kõik aasta aega ära käiks ja siis koos jätkaks, siis seda hirmu ei oleks,» arutleb Kalvet.

Lavastajatudengi Birgit Landbergi jaoks on kõige väärtuslikum koolist saadud praktika, teisisõnu koostöö kursusekaaslastega ja tehtud tööde analüüsimine.

«Esimesel aastal soovitas Jaanika Juhanson meil koos teiste lavastajatudengitega omavahel tehtud asju ja saadud kogemusi arutada. Niisiis tegime lavastajaseminare, kus vaatasime üksteise lavastuste videoid ja analüüsisime neid. Ta tutvustas meile selle raames mitmeid teatriga seotud tutvavaid, kes rääkisid, mida, miks ja kuidas nemad teevad. Mõle-

mast on väga palju kasu olnud,» tunnistab Landberg.

Jaanika Tammaru lisab, et palju kasu on isiklikust analüüsist. Kooli algusest saadik soovitati kõigil pidada erialapäevikut, kuhu panna kirja kõik oma ideed, ütmõtted, raskused ja inspireerivad kohtumised. Samuti oli esimestel semestritel kohustuslik oma tehtud töid kirjalikult analüüsida.

Kuigi need pole vanematel kursustel enam kohustuslikud, leiavad tulevased lavastajad ja harrastusteatri juhid, et selliste kirjatööde jätkamine on neile väga kasulik edasiseski elus. UT

Loe UT veebist ka intervjuud kultuuriakadeemia lavastajaviljandilase ja endise õppejõu Jaanika Juhansoniga.

ÜKS KÜSIMUS

Kui palju saavad teatrihariduse andjad Eestis koostööd teha?

PEETER RAUDSEPP

EMTA lavakunsti kooli juhataja, festivali «Draama 2015» kuraator

Eesti teatrihariduse suurim mure on, et see on killustunud eri kõrgkoolide vahel. Lisaks muusika- ja teatriakadeemiale ning Tartu ülikoolile õpetatakse kunstiakadeemias stsenograafe, Tallinna ülikoolis aga ka filmitudengeid ja koreograafe. Kui vaadata näiteks lähiriikidesse, siis on Soome, Rootsi ja Taani teatrikoolid ühinema hakanud. Meie oleme kahjuks veel olukorras, kus eri linnades on keeruline õppetöö tasemel koostööd teha. Oleme väike rahvas ja selleks, et kõik meie anded õitsele lööks, oleks vaja palju suuremat omavahelist dialoogi.

Muidugi oleme püüdnud alati koostööd teha. Õppejõud teavad, mis mujal toimub ja püüame ka oma tudengeid kokku viia. Näiteks sügisel tuleva draamafestivali kuraatorprogramm koosneb ühislavastustest, kus osalevad Eesti kõrgkoolide näitlejad, lavastajad, tantsijad, butafoorid, valguskunstnikud, multimeediakunstnikud, stsenograafid, teatriteadlased jt. Kevadel on ees palju ühiseid kohtumisi, suurem töö ootab meid ees aga augustis ja septembris. Tahame festivalil pakkuda kolm ühiselt läbilavastatud päeva. ●

RAHVUSVAHELISEL TEATRIPÄEVAL, 27. MÄRTSIL TÄHISTAVAD TEATRIKUNSTI 10. LENNU TUDENGID ENDA LOODUD TEATRI MUST KAST SÜNNIPÄEVA UUE LAVASTUSE ESIETENDUSE JA SUURE PEOGA. ENNE KOOLI LÕPETAMIST SEL SUVEL KÄIVAD NAD OMAPÄRASE ESTRAADIKAVAGA LÄBI KA KÕIGI KURSANTIDE KODUKOHAD.

Uus kolledž loob tudengitele rohkem võimalusi

FOTO: ANDRES TENNIS

INTERVJUU

Maaailma keelte ja kultuuride kolledži direktori Kersti Lepajõe sõnul on uue kolledži näol tegemist kompaktsema ja efektiivsema tervikuga, mis teeb keeleõppe kättesaadavamaks nii üliõpilastele kui ka teistele huvilistele.

MERILYN SÄDE

merilyn.sade@ut.ee

tavaline inglise keele õpe võib jääda meditsiinitudengi jaoks kitsaks.

Mida maailma keelte ja kultuuride kolledž endast kujutab?

Kolledž loodi kahe institutsiooni baasil ehk liideti germaani, romaani ja slaavi filoloogias instituut ja keelekeskus, kuna mõlemad institutsioonid tegelesid võõrkeeleõppega. Omavahel liideti õppekavaliine keeleõpe ja üliõpilaskooliline võõrkeeleõpe. Eelkõige tehti seda seepärast, et pakkuda keeleõppevõimalusi ja korraldada tööd kolledžis efektiivsemalt ja paindlikumalt.

Kolledž pakub kogu ülikoolile keeleõpet, ühelt poolt õppekavaliist ja teisalt annab see võimaluse ka teistel erialadel õppivatel tudengitel keeli õppida või näiteks keeleõpet kõrvalerialana võtta, valides siis anglistika, germanistika või mõne kõrvaleriala vahel.

Õppida saab 25 keelt, nende seas on eksootilisemad näiteks jaapani, hiina, türgi ja pärsia keel. Kõige enam õpitavad keeled on muidugi inglise, vene, saksa ja prantsuse keel. Seega on valik üsna lai ja väga tähtis on seejuures võimalus õppida oma eriala oskuskeelt, sest näiteks

Miks otsustati luua uus kolledž?

Meil on palju õppejõude, keda me saame nüüdsest tunduvalt mõistlikumalt tööle panna ja teatud mõttes oli ka palju dubleerimist, mida me saame tänu uuele kolledžile vähendada. Muidugi ei ole tegemist väga suure muutusega, kuid nüüd saab inglise keele õppejõud õpetada näiteks anglistika erialal ja õpetada keeli ka teiste erialade tudengitele. Minu arvates oli see väga mõistlik otsus ja kõiki võimalusi tuleb kasutada võimalikult optimaalselt.

Missugused muudatused on veel ees?

Meil on kavas luua tudengite isiklik nõustamissüsteem, kus õppejõud ja juhendav professor oleks tudengile mentoriks. See on väga vajalik, sest tihti on ained pealkirjade järgi ja sisult küll huvitavad, aga et neist kõigist tuleks üks mõistlik tervik, selleks on mõnikord vaja nõustamist. Me tahame vältida olukorda, kus tudeng võitab aineid siit ja sealt, saab vajaliku punktisumma kätte, kuid lõpptulemuseks on ei tea mis. Tahame, et tudengid suudaksid >>

» kokku panna mõistliku terviku, mis rahuldaks nende soove ja huve parimal viisil.

Minu arvates peaks igal inimesel olema läbimõeldud õpitee. Seda on ka mujal ülikoolides rakendatud, et õpitee kokkupanek on osa õpingutest. Tudeng võib vajada ainete ja moodulite kombineerimisel abi. ÕIS on üsna keeruline süsteem ja õppejõuna olen ma kohanud tudengeid, kellelgi tulebki esimeses loengus kõik läbi arutada. Mõnes mõttes juhib ÕIS ammu meie elu, kuid kas see peaks ikka nii olema? Tudengil peaks olema abiline ja teenäitaja ja see peab olema inimene, mitte elektrooniline vahend. Inimlik kontakt on palju olulisem.

Kes hakkavad tudengeid juhendama?

Nii programmijuhid kui ka eriala professorid. See, kuidas ühes või teises osakonnas nõustamissüsteem korraldatakse, on veel läbirääkimiste küsimus. Kuid me oleme selles suunas juba suuri samme teinud.

Juhendamise juures on oluline ka tuutorite koolitus, sest noor inimene usub ikkagi teist noort inimest ja teise tudengi kogemus on lõpmata tähtis. Tänapäeval ei ole enam ülikoolides sellist tugevat kursusevaimu või ühtehoidmist, kuna üliõpilased vahelduvad ja on erinevatelt erialadelt. Tuutori näol võiks olla tegemist kaastudengiga, kelle poole on võimalik murede ja küsimuste korral pöörduda. Noor inimene on mõnikord väga hea nõustaja.

Mis muutub tudengite jaoks?

Praegu oleme muutnud magistriõppekavasid, uuenenud on Euroopa keelte ja kultuuride ning

võõrkeele õpetaja õppekava. Kuid plaanime muuta ka bakalaureuseõpet. Vaatame bakalaureuseõpet selle pilguga, et üliõpilased oleksid võimalikult hästi magistriõppeks ette valmistatud. Ja et tudeng õpiks mitut keelt, et ta saaks olla mitme võõrkeele õpetaja, sest selliseid õpetajaid on meie koolides väga vaja. Seega suureneb mitme keele õppimise võimalus ja ka väljastpoolt kolledžist on võimalik võtta kõrvalerialasid.

JUHENDAMISE JUURES ON OLULINE KA TUUTORITE KOOLITUS, SEST NOOR INIMENE USUB IKKAGI TEIST NOORT JA TEISE TUDENGI KOGEMUS ON LÕPMATA TÄHTIS.

Me oleme välja töötanud moodulid, et ka teiste erialade tudengid saaksid meie kolledžist mooduleid võtta ja nii kõrvaleriala omandada.

Tudengite jaoks muutub süsteem lihtsamaks ja arusaadavamaks. Kolledž pakub varasemast enam võimalusi, sest üliõpilasel on võimalik valida paljude moodulite ja õpiteede vahel. Süsteem on tõenäoliselt paindlikum, kuid siin peab tudeng olema ise aktiivne ja teadlik õppekava kokkupanija.

Kuidas on õppejõud muudatusesse suhtunud?

Mulle tundub, et üsna kenasti. Ma ei näe siin praegu erilisi probleeme, sest kõik on paindlikud, mõistlikud ja õppimisvõimelised. Õppejõud on alati olnud inimesed, kes suhtuvad maailma uudishimulikult ja tulevad muutustega kaasa. Ma pole märganud, et keegi oleks sellele vastu seisnud.

Peale selle on mul väga hea meel näha õppejõudude seas palju noori inimesi, sest minu arvates

on see oluline, et noored oleksid ülikoolis töötamisest huvitatud. See, et noored on õppinud maailma ülikoolides, annab õppetööle juurde palju optimismi.

Kuivõrd muutuvad keeleõpe ja muud teenused kättesaadavamaks?

Keelte õppimise võimalus on tudengite jaoks kindlasti palju suurem. Teise teaduskonna tudeng saab võtta üleülikoolilisi

keeleõppe aineid, aga ka näiteks slaavi osakonna mooduleid, kui soovitakse omandada kõrvaleriala.

Õppejõududele ja ülikooli töötajatele keeleõppe võimaluste pakkumine jätkub nii nagu varem. Tahame pakkuda ka kvaliteetset tõlketeenust, et ülikool ei peaks kasutama tõlkebüroode teenuseid, kui meil on endal olemas väga pädevad inimesed. See süsteem tuleb kindlasti käima saada, et ülikooli enda inimesed saaksid meie kolledžist keelealast nõustamist ja abi.

Kas peale tudengite on ka teistel võimalus keeli õppida?

Jah, muidugi. Keeli võib tulla õppima igaüks. See võimalus oli ka varem, et keelekeskus pakkus välja keelekursusi. Kuid kindlasti võiks seda võimalust tunduvalt rohkem reklaamida, et siin on võimalus käia näiteks õhtuti õppimas mõnda keelt või kultuurilugu. Me pakume kõigile kvaliteetset keeleõpet.

Oleme mõelnud, et võiksim pakkuda keeleõpet ka gümnaasiu-

mi õpilastele. Praegustes oludes, kus B ja C õppekeelena valitakse aina vähem saksa ja prantsuse keelt, annaks ülikool võimaluse neid keeli edasi õppida. Näiteks, kui noor on õppinud prantsuse keelt ja koolis süvendatud kursusi enam ei pakuta, siis on võimalik tulla siia ja oma keeleõpinguid jätkata.

Millega peab kolledž veel tööd tegema?

Üsna oluline on see, et inimesed, kes siin töötavad, hakkaksid koostööd tegema. Et üksteist toetataks ja austataks. Ma loodan väga, et inimesed on valmis koostööd tegema, olema avatud ja valmis tegutsema, et kolledž hakkaks mõlema institutsiooni poolt toimima. Näiteks kui keelekeskusel on väga palju keeleõpetuse metoodika ja didaktika kogemusi, kuidas võimalikult efektiivselt keelt õpetada, siis seda oskust tuleks rakendada ka õppekavade puhul ja vastupidi. Keeleõppesse tuleks samuti tuua teaduslikku mõtlemist.

Et omavaheline koostöö sujuks, korraldame seminare ja õppejõult õppejõule õpetamise päevi.

Kus asub maailma keelte ja kultuuride kolledž?

Praegu paikneb see igal pool, osa on Jakobi 2 majas, osa Lossi 3 hoones ja suur hulk osakondi on Paabelis (Ülikooli 17).

Meil on plaanis tuua kolledž Lossi 3 hoonesse, sest seal on slavistid ja anglistid juba olemas. Kuid läbirääkimised alles käivad ja veel ei saa lõplikult öelda, kus me asuma hakkama. Esimene läbirääkimiste ring on möödas ja mina olen optimistlik. Kuni otsusteni töötame edasi siin, kus me praegu oleme.

MAGISTRIKOOLID

Magistriõppekohtade alatäituvus viimasel paaril aastal on tinginud õppekavade ümberkorraldamise. Filosoofiateaduskonnas koondub magistriõpe kolme suure magistrikooli ümber: keeleteaduse ja tõlkeõpetuse magistrikoole, ajaloo-, kirjandus- ja kultuuriteaduste magistrikoole ning õpetajakoolituse magistrikoole.

Reformi peamine eesmärk on muuta magistriõpe atraktiivsemaks, pakkudes üliõpilastele parimat kvaliteeti, paindlikku õpiteed, individuaalset spetsialiseerumist, huvitavaid praktikavõimalusi ja dialoogivõimalust kompetentsete õppejõududega erinevatelt erialadelt.

Magistrikoolide eesmärgid:

- » Edendada erialadevahelist ehk õppekavade ülest koostööd õppetöös, mis võib luua uut sünergia ja tõhustada ka teaduskoostööd;
- » Õppetöö optimaalne korraldamine, mis kasutab paremini ära õppejõudude kompetentsi ja väldib dubleerimist;
- » Paindlikud õpiteed: üliõpilaste valikuvõimaluste suurendamine ning võimalus kujundada oma erialast profiili vastavalt huvidele;
- » «Nutika» spetsialiseerumise võimaldamine interdistsiplinaarsuse suurendamise kaudu;
- » Ingliskeelse õppe osakaalu suurendamine õppekavades;
- » Praktika tagamine kõigis õppekavades;
- » Teiste teaduskondade kompetentsi kaasamine FL õppetöösse, võimaldades üliõpilastel valikainete mooduli kaudu ehk 12 EAP ulatuses teaduskonnavälise erialade abil eripärast spetsialiseerumist;
- » Luua efektiivsem tudengite nõustamissüsteem, kuna magistrikoolide valiku- ja spetsialiseerumisvõimalused nõuavad üliõpilaste tõhusamat nõustamist;
- » Mitmekesisemate võimaluste loomine õpetajakoolituses, arvestades lõimitud õppe vajadust ning õpetaja-identiteedi tugevdamine vastava magistrikooli loomise näol FL-s, tõhusas dialoogis teiste teaduskondadega.

Reformid kulgevad plaanitud tempos

INTERVJUU

Sel aastal jätkuvad arutelud akadeemilise struktuuri ümberkorraldamiseks neljaks valdkonnaks.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Kõigi teaduskondade, instituutide, kolledžite ja teiste asutuste vahel toimuvad läbirääkimised uute struktuuriüksuste moodusta-

miseks ning nende põhikirjade kavandite koostamine. Enne ülikooli uue põhikirja jõustumist 1. jaanuaril 2016 tuleb sellega kooskõlla viia ka ülikoolisisesed õigusaktid ning valmistada ette ja teostada akadeemiliste struktuuriüksuste nõukogude ja juhtide valimised.

Vestlesime põhikirja rakendamise komisjoni esimehe teadusprorektor Marco Kirmiga nii juba tehtud kui ka tulevastest muudatustest ülikoolielus.

Kuhu on praeguseks struktuuri-reform jõudnud?

Reform kulgeb sellises tempos, nagu planeeritud. Möödunud aasta novembriks esitasid valdkonna nõukogud oma ettepanekud struktuuri kohta. Neid arutasid põhikirja rakendamise komisjon, möödunud detsembris senat, veebruaris nõukogu ja senat ühisistungil ning aprillis peaks senat kinnitama ülikooli uue struktuuri. Loomulikult on see protsess keeruline ja nõuab aega. Nii ülikooli juhid kui ka akadeemiline kogukond peavad

enda jaoks palju küsimusi läbi arutama.

Valdkonniti on muutused erinevad. Juba möödunud aastal moodustus enne uue põhikirja vastuvõtmist *socialia* valdkonnas ühiskonnateaduste instituut ning *medicinas* bio- ja siirdemeditsiini instituut. Ka *humaniora* on oma valikud teinud ja enne põhikirja rakendamist algatatud muutused ellu viinud. Selle aasta algusest alustas tööd maailma keelte ja kultuuride kolledž.

Suurimad muutused praeguste struktuuriüksuste osas seisavad ees *medicina* valdkonnas, kus näiteks on kavas 17 väikesest kliinikust moodustada kliinilise meditsiini instituut. Arstiteaduskonda tuleb selle hästi läbi mõeldud ja vajaliku töö tegemise eest kindlasti tunnustada. Kehakultuuriteaduskond plaanib jätkata tööd sporditeaduste ja füsioteraapia instituudina – ühena kuuest tulevases meditsiiniteaduste valdkonnas.

Praeguses *realia et naturalia* valdkonnas on kavas moodustada matemaatika ja matemaatilise sta-

tistika instituutidest üks suurem üksus. *Socialia* valdkonnas peavad liitumisläbirääkimisi Euroopa kolledž ja sotsiaal- ja haridusteaduskonna riigiteaduste instituut.

Mis on järgmised sammud, mida põhikirja rakendamisel ülikooli sees teha tuleks?

Uus põhikiri sisaldab mitmeid rakendussätteid. Tegevus jätkub mitmes suunas: üleülikooliste õigusaktide läbivaatamine, nende täpsustamine ja vastavusse viimine uue põhikirjaga.

Aprillis peaks ülikooli uus akadeemiline struktuur senatilt saama heakskiidu ja kinnituse. Seejärel saab asuda juba instituutide ja kolledžite põhikirjade ettevalmistamisele, need peavad saama rektori poolt kinnitatud hiljemalt suve lõpuks.

Oluline on ka valdkonna nõukogude valimiste ettevalmistamine, mis tuleb ära teha juuni lõpuks. Akadeemiliste töötajate valijate nimekirjad kinnitab rektor 15. septembri seisuga, sellele järgnevad valdkonna nõukogu

ja dekaani valimised. Põhikirja rakendamise komisjoni poolt nähtuna peaksid need toimu- ma võimalikult kiiresti, et uutel dekaanidel jääks piisavalt aega dekaanaadi töö korraldamiseks.

Võib-olla üks olulisemaid teemasid on praktilise tegevuse korraldus. Kindlasti vajab läbimõtlemit kolledžitesse puutuv. Seni on kolledžid olnud sama tasandi üksused kui teaduskonnad. Järgmisel aastal, kui kolledžid kuuluvad instituutidega koos valdkondadesse, hakkab kolledži elukorraldus olema tihedalt seotud valdkonna dekaadiga, seda eriti üliõpilasi puudutavate küsimuste osas.

Selles osas on valdkondades usin mõtte- ja ettevalmistustöö käimas. Millised on tulevaste de- kanaatide asukohad? Kuidas tagada üliõpilastele vajalikud teenused parimal moel? Tehniliselt on kõige keerukam ehk tulevasel sotsiaal- teaduste valdkonnal, sest sinna hakkavad kuuluma lisaks Tartus eri kohtades asuvatele üksustele ka Narva ja Pärnu kolledžid.

PÕHIKIRJA RAKENDAMISE TÄHTAJAD

20.11.2014

Esialgsed ettepanekud valdkonna nõukogudelt struktuuri ümberkorraldamiseks

19.12.2014

Senat arutab esialgseid struktuuriettepanekuid

27.02.2015

Senat ja nõukogu arutavad struktuuriettepanekuid ühisistungil

HILJEMALT

31.05.2015

Senat otsustab TÜ struktuuri

» Mis siis täpselt ülikoolis alates 1.01.2016 teisiti olema saab?

Siis on meil neli suurt valdkonda, mis toimivad senises teaduskonna mõistes. Loomulikult juhivad neid valdkondi uued dekaanid. Dekaanid on vähem ja nende mõju ja juhtimisvastutus on oluliselt suurem kui varem. Töötajate arvult saab olema kõige suurem loodus- ja täppisteaduste valdkond, teised on selles osas võrdsema suurusega. Üliõpilaste arvu poolest saab kõige suuremaks aga sotsiaalteaduste valdkond.

Valdkonna tasandil peaks kõigile küsimustele olema teaduskonnast ja kolledžist laiem vaade, ükskõik, kas need puudutavad personali, õppekvaliteeti või muud. Valdkondadel on lisaks ülikooli arengukavale ka enda arengukavad, mis ülikooli üldiste huvidega kooskõlas ka valdkonna tulevikuplaanid konkreetsemalt paika panevad.

Kõige suurema muutusena näen seda, et valdkond oma nõukogu otsuste, ettepanekute kaudu annab laiemat vaadet kõikidele akadeemiliste elu jaoks olulistele küsimustele: mida õpetada, õppekavade avamise-sulgemise küsimused, samuti personaliotsused, mis määravad õppe- ja teadustöö

kvaliteeti ja jätkusuutlikkust, professori-juhtivteaduri kohtade avamine, tulevikus läbi valdkondlike arengukavade fookuste seadmine ja valikute tegemine nii teaduses kui ka muudes valdkonnas arendustegevustes.

Veebruari UT-s ilmus tudengiesindajatega intervjuu, kust tuleb välja, et üliõpilased oleksid põhikirjaga seoses soovinud näha konkreetsemaid otsuseid ja muudatusi.

Üliõpilased on oma noorusliku energiaga alati teinud radikaalsemaid ettepanekuid kui akadeemilised töötajad. Iga ülikooli alusdokumendi valmimine nõuab aga kompromissi. Põhikiri on üks olulisemaid ülikooli õiguslikku raamistikku loovaid akte Tartu Ülikooli seaduse kõrval. Sama oluline on järgida sellest tulenevates õigusaktides sätestatud – kohustuste ja õiguste realiseerimist.

Mul on väga hea meel, et üliõpilased on viimastel aastatel nii suure ulatuses ülikooli juhtimise protsessi kaasatud. Nad on juhtinud tähelepanu olulistele küsimustele ja ka pakkunud välja eri lahendusi, kuidas midagi teha saaks nii õppekvaliteeti puudutavas kui ka teistel teemadel.

Kui palju mängu- ja arenguruumi meil uue põhikirja rakendamisel on?

Uue põhikirja baasil saab vastu võtta õigusaktid nende küsimuste reguleerimiseks, mida põhikiri ei ole käsitletud, kuid mis on vajalikud ülikooli elu korraldamiseks. Oleme juba läbi arutanud personalivaldkonna ja paljud õppekorralduse küsimused ning alustanud ka teaduskorralduse ning -rahastamisega seotud küsimuste arutamisega.

Kõik küsimused ei ole põhikirjas reguleeritud detailideni ja see tagabki mänguruumi, et pädevusi anda ühele või teisele juhtimistasandile või otsustuskogule. Näitena võib tuua ettepaneku viia vanemteadurite atesteerimise komisjoni moodustamise dekaani pädevusse analoogselt dotsentide omaga.

Milliseid sisulisi muudatusi ootate, kui struktuurist edasi mõelda?

Juhtimis- ja struktuurireformi olulised küsimused on ikka seotud juhtide õiguste, kohustuste ja vastutuse realiseerimisega. Juhtide otsused kokku määravad ülikooli kui terviku tulevikku. Väljakutse on ka erialadevahelise koostöö laiendamist soodustava

keskkonna kujundamine. See puudutab vajalike finantsmehhanismide loomist, aga väga oluline on jõuda ka hoiakute ja väärtuste, akadeemilise pere mõtlemise muutumiseni, et asju saab teha teisi. Ei tohi jääda kinni oma kasti – sõltumata sellest kas see struktuur on värskest moodustunud või vana.

Väga palju hakkab sõltuma sellest, et uute valdkondade teke kaasneb senisest laiem vaade olulistele küsimustele, mis loob võimaluse ka kõige suuremateks sisulisteks muutusteks. Valdkonna ja instituudi/kolledži tasandil tuleb õigused-kohustused-vastutused tasakaalustada ja kasutada võimalust juhtida. Ka praegu on need võimalused olemas, aga mis-ki pärast neid alati ei rakendata.

Tuleb arvestada sellega, et kogu ühiskonna ja ka ülikoolide muutumise tempo on nii palju kasvanud, et me peame ajaga kaasa liikuma ja midagi muutma. Põhimõte, et vanasti ju oli ja tehti nii, ei aita meid enam edasi konkurents ülikoolidega üle kogu maailma.

TÜ muutuste eeskuju on olnud välisülikoolid. Veebruari lõpus toimunud seminaril vaatlusime

näiteks Glasgow ja Ida-Soome ülikool. Kas me saame selliseid välisülikoolide endaga samadel alustel võrrelda?

26. veebruari seminar oli olemoodi jätkuüritus detsembri seminarile «Eesti ülikoolid teelahkmed – vajadus muutuda ja võimalus uueneda», kus Eesti ülikoolid oma reforme tutvustasid. Loomulikult on iga ülikool unikaalne, meie puhul tuleb kindlasti arvestada ka rahvusülikooli rolliga. Kogemuste jagami-

VALDKONNA TASANDIL PEAKS KÕIGILE KÜSIMUSTELE OLEMA TEADUSKONNAST JA KOLLEDŽIST LAIEM VAADE, ÜKSKÕIK, KAS NEED PUUDUTAVAD PERSONALI, ÕPPEKVALITEETI VÕI MUUD.

ne annab aga võimaluse vaadata, mida ja miks on mujal teistmoodi tehtud.

Ühte ideaalset mudelit, mida üks-ühele eeskujuks võtta, kindlasti ei ole. Näiteks Glasgows tehti reform «ülevaalt alla» umbes aastaga ära. Ida-Soomes aga vastupidi, kahe ülikooli liitumisel oli tegemist laiemat, teatud mõttes «alt üles» toimunud protsessiga. Ka siin oli oluline ülikoolide juhtkondade liidriroll. Küsimus on rohkem

selles, kas nad ise tunnevad, et oleks võinud midagi teisiti teha. Ja mida me nende kogemusest rakendada saame. Mõlemal juhul oli reformi eesmärgiks seatud akadeemiliste üksuste vahelise koostöö suurendamine ja selle kaudu kogu ülikooli teadustöö mõjukuse suurendamine.

Kõige lihtsam moment, mille olulisust mõlema ülikooli esindajad rõhutasid, on avatud ja aktiivse, kõiki huvipooli kaasava arutelu soodustamine ülikoolis.

Samuti rõhutati juhtimisfunktsiooni ja selle rakendamise tähtsust kõigil juhtimistasanditel. Sõnavõttudes jäi kõlama mõte, et juhupositsioonile asuvad inimesed võiksid näha oma tööd kui võimalust panustada ülikooli kui terviku arengusse, luues seeläbi võimalusi ka oma uurimisvaldkonna arenguks. UT

Loe täispikkuses intervjuud koos põhikirja komisjoni liikmete kommentaaridega UT veebist.

PÕHIKIRJA RAKENDAMISE TÄHTAJAD

HILJEMALT

31.08.2015

Rektor kinnitab struktuuriüksuste põhikirjad

HILJEMALT

30.10.2015

V aldkonnanõukogude valimised

HILJEMALT

15.12.2015

D ekaanide valimised

01.01.2016

J õustub TÜ uus põhikiri

Bring My Stuff lahendab välistudengite mure

KURSUSEL OSALENUD VÄLISTUDENGID POSEERISID KOOS PEAMINISTER TAAVI RÕIVASE JA JUHENDAJA MARLON DUMAS'GA. BRING MY STUFFI MEESKONNAST ON PILDIL SUNDAY AYANBADE AYANDOKUN (VASAKULT TEINE) NING MADHU TIPIRISHETTY (PAREMAL TAGA).

ETTEVÕTLUS

Veebruari alguses toimunud tudengite praktilise ettevõtluse kursuse võitsid Tartu ülikooli üliõpilased teenusega Bring My Stuff.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Nädal aega kestnud kursusel «Student Startup Camp 2015» osalesid nii Eesti kõrgkoolide üliõpilased

kui ka külalised Riist. Enam kui 80 osaleja seast valiti ettevõtluskursuse parimaks TÜ välistudengitest koosnev meeskond, kelle välja töötatud teenus lahendab kalli ja aeglase pakisaatmise mure. Bring My Stuffi idee autor on Singapurist pärit ettevõttema-

janduse 3. kursuse bakalaureuse-tudeng Ken Saburi. Veebilehe välimuse ja logode kallal töötas Keeniast pärit tarkvaratehnika magistrant Michael Ngugi Michuki, arenduse ja tehnilise poole peal löid kaasa tema kursusekaaslased: nigeerlane Sunday Ayanbade Ayandokun, indialane Madhu Tipirishetty ning mehhiklane Israel Cuantle Muñoz. Meeskonnaga liitus ka Riias asuvas Stockholmi kõrgema majanduskooli osakonnas õppiv lätlane Kristaps Kulikovskis. Kellelegi neist ei ole

pakisaatmisega kaasnevad mured võõrad.

«Välistudengitele on see teema väga tuttav. Ka mina olen kodust väikest pakki oodanud kaks ja pool nädalat ning maksnud selle eest üle 100 euro. Rahvusvahelised kullerteenused on väga kallid, kuid üliõpilastel ei pruugi nii palju raha olla,» seletas Ken.

Alguses oligi plaan alustada suurelt ja luua rahvusvaheline võrgustik, mille liikmed saaksid üksteist pakside saatmisel abistada. Kursuse juhendajad soovita-

sid alustada aga väiksemalt ning Bring My Stuff hõlmabki hetkel eelkõige Tartu, Tallinna ja Helsingi vahel liikuvaid inimesi.

PAKK KODUST KIIRELT KÄTTE

Süsteem toimib sarnaselt populaarsele autojagamisele. Näiteks ootab Helsingist pärit Tartus õppiv tudeng emalt pakki ning uurib võrgustiku kaudu mõnelt Soome sõitvalt tartlaselt, kas too saaks aidata. Samuti saavad linnade vahel reisijad ise abi pakkuda.

Pakisaaja ja reisija lepivad omavahel kokku, millal sõit toimub ja kui palju tuleb teenuse eest maksta. Pakisaaja maksab süsteemi vajaliku summa ja kui saadetis on kenasti kohale jõudnud, saab pakitooja ka oma tasu kätte. Bring My Stuff võtab endale summalt sümboolsed 10 protsenti.

Meeskonna disainer Michael lisas, et sarnast süsteemi kasutavad ka paljud tuttavad tema kodumaal. «Konkreetselt teenust küll pole, aga paljudel keenialastel on USA-s või Suurbritannias mõni sugulane. Kui keegi neile külla läheb, saadetakse temaga näiteks jõuluringitud sinna või tuuakse sealt koju,» rääkis ta.

Kursuse jooksul arendati ideed edasi ja otsiti selle elluviimiseks vajalikke tehnilisi võimalusi. Noormehed löid nädala jooksul veebirakenduse, mis ühendaks reisijaid ja pakisaatjaid ning mõtlesid, kuidas see paremini töötaks.

Loomulikult uuriti, kas sarnaseid ametlikke teenuseid on juba

MASKOTIKS VALITUD KOER NÄITAB USALDUSVÄÄRSUST.

olemas. Leitutega võrreldes loodi just Tartu tudengite vajadustele keskenduv, soodsam ja turvalisem lahendus. Näiteks lahendasid üliõpilased turvalisuse tagamiseks usalduse probleemi selliselt, et liikmed peavad oma isikut tõendama – nii on alati täpselt teada, kellega suheldakse.

«Soovitame oma profiili siduda nii paljude sotsiaalvõrgustikega ja kui võimalik, tõendada oma isikut ID-kaardi, passi/juhiloa abil või end internetipanga kaudu verifitseerida,» täpsustas Ken.

MASKOTTKOER NÄITAB TURVALISUST

Turvalisuse ideed kannab ka Bring My Stuffi maskott, kohvriga koerake. Sunday sõnul on Nigeerias ütlus, et koer ei eksi mitte kunagi. Nii näitab maskott, et noorte loodud süsteem on usaldusväärne ja selle kaudu saadetud pakid ei lähe teel kaduma.

Maskoti välja mõelnud Michael lisas, et visuaalne pool on iga ettevõtte ja toote puhul väga oluline ning võib saada valiku tegemisel kaalukeeleks. >>

KEN SABURI KURSUSEL OMA PAKISAATMISTEENUSE IDEED TUTVUSTAMAS.

» «Kujuta ette, et sul on käes karp imemaitivate küpsistega, aga sa ei tea seda. Kui karp näeb välja kole ja räsitud, siis sa ei teegi seda lahti. Aga kui see on värviline ja kutsuv, siis avad karbi palju parema meelega. Ka meie valisime sellise maskoti, kes oleks armas ja annaks meie teenusele sisuliselt midagi juurde,» rääkis Michael.

Bring My Stuffi meeskond on eriliselt tänulik just selle eest, et kursus õpetas neile väga palju toote disainimise ja turustamise kohta. Kuna suurem osa neist on

sain sellest kogemusest palju kasulikku. Mind isiklikult huvitab väga disain. Tahan luua platvormi, mis teeks disainerite elu kergemaks. Et nende head ideed ei jääks väheste arvutialaste teadmiste taha kinni, vaid et nad saaks kiiresti ja lihtsate vahenditega oma disaini kodulehele üles panna,» tõi ta näiteks.

Ka Israel kinnitas, et on palju ideid, mida ette võtta. Nüüd on olemas ka isetegemise kogemus, mis lisab enesekindlust ja teadmist, mis samme ja kuidas täpselt teha. «Natuke on veel vaja aega ja

See tähendab, et enam ei pea keegi mitmel rindel korraga tegutsema, vaid saab keskenduda ühele ülesandele. Nii on ka koolitöö kõrvalt kergem seda projekti edasi arendada.

NOORTE SOOV ISE LUUA

Keni arvates on ettevõtlusega tegelemiseks palju põhjusi. Tema sõnul tahab eriti praegune noor põlvkond ise midagi uut luua ja sellega teiste inimeste elusid muuta.

«Õnneks on Tartu väga hea keskkond, kus ettevõtlusega tegeleda,» rõõmustas tehnilise poolega tegelev Madhu. «Indias õppisime ainult raamatutest lugedes. Siin aga saame saadud teadmised kohe ellu rakendada ja näha, kuidas asjad päriselt toimivad,» tõi ta võrdluseks.

Ka Israel on kodumaaga võrreldes siinse hea keskkonnaga rahul. «Mehhikos on meil väga vähe võimalusi idufirmasid luua või tudengitel üldiselt midagi ise teha. Otsisin mujalt mõnd praktilist programmi ja kui lõpuks Tartusse jõudsin, üllatas mind tõsiselt see, kui palju võimalusi ja aktiivseid inimesi siin on,» rääkis ta.

Meeskonna võidetud kursuse eesmärk oli süvendada tudengite teadmisi iduettevõtte loomisest ning arendada edukate ettevõtjate juhendamisel meeskonnas veebi- või mobiilirakenduste prototüüpe. Üliõpilasi juhendasid nädala jooksul ettevõtjad Fraktalist, Fortumost, Zeroturnaroundist, Mooncascade'ist ja mujalt.

Kursuse «Student Startup Camp 2015» korraldasid Tartu ülikool ja sihtasutus Garage48. Üritust toetasid ka IT Akadeemia ja HITSA. UT

FOTOD: 2X ERAKOGU

TEADUS

Loodussäästlik metsakuivendus eeldab mõtlemist maastikuskaalal

Kuivendatud metsade hooldus ja märgalade taastamine vajab kavandamist praegusest laiemal skaalal, mis hõlmaks nii era- kui ka riigimetsi, räägib looduskaitsebioloog Liina Remm.

MART ZIRNASK
mart.zirnask@ut.ee

Metsaomaniku jaoks suurendab märja metsa kuivendamine puidutootlikkust. Hoogustab puude kasvu, aga (raiesmike soostumist takistades) ka noorte puude kasvama hakkamist.

Labidatega kaevati metsakuivenduskraave juba 18. sajandil. Enamik Eesti kuivendussüsteemidest on aga rajatud aastatel 1950–1980. Metsandussektor on

selle ajaga arenenud, aga jõudnud ka olukorran, kus 300 000 hektarit metsi (ligi 14% kõigist Eesti metsadest) on muutunud uudeks lagunenud turbaga maastikutüübiks ehk kõdusooks, viitab hiljuti TÜ zooloogia instituudis kaitsnud doktoritöös bioloog Liina Remm.

Uurides metsakuivenduse tagajärge nii maastiku, puistu kui ka veekogude mastaabis, mudeldas Remm kuivenduse seni üsna vähe mõtestatud n-ö üldist mõju. Aga ka seda, kuidas ja millistest liikidest lähtuvalt ühendada metsakuivendust ja looduskaitset.

«Kuivendatud metsade taastamise või kuivenduskraavide uuendamise projektides vaadeldakse sageli näiteks ühte metsatükki,» räägib ta. «Aga vaja oleks planeerida üldisemalt, maastikuskaalas. Kuigi see tundub mahukas ja keeruline töö.»

PÖÖRDUMATU MÕJU

Kohe pärast kuivenduskraavide kaevamist hakkab kuivendataval alal veetase langema. Paljud teised protsessid on aga aeglased, liigiomased ja sageli kaudsed, mistõttu kuivenduse «üldisest »

ÕNNEKS ON TARTU VÄGA HEA KESKKOND, KUS ETTEVÕTLUSEGA TEGELEDA. SIIN SAAME SAADUD TEADMISED KOHE ELLU RAKENDADA.

tarkvaratehnika üliõpilased, siis ei ole nad varem osanud selle poole peale nii põhjalikult mõelda.

Michaeli sõnul oligi põhjus, miks tema kursusel osales, õppida, kuidas töötab ettevõtluse süsteem, kuidas oma ideed mõjuvalt esitleda, õige meeskond leida ja mõtted võimalikult hästi ellu viia.

«Mul on endal palju mõtteid, mida ettevõtluse vallas teha, nii et

kogemust, et oma ideed selgemaks kujundada. Seni töötan aga hea meelega Bring My Stuffi kallal edasi,» lisas ta.

Pärast nädalapikkust intensiivset kursust seisab pakisaatmisteenuse tegijatel ees oma ülesannete ülevaatamine ja nende võrdsem jaotus. Meeskonna juht Ken usub, et mida võrdsem on liikmete panus, seda tõhusam on ka koostöö.

» mõjust» rääkida ei saa, kirjutab Remm seniste uurimuste põhjal.

Mulla kuivenedes hoogustub puude kasv, laguneb turvas, teise- neb häiringurežiim ja lõpuks ka puistu koosseis. Puuvõra tiheneb ning püüab senisest rohkem sademeid, kuivendades mulda veelgi. Metsaomanikud aga asuvad enamasti metsa senisest intensiivsemalt majandama, et kuivendus- kulusid tagasi teenida.

Veerežiimi, puude, aga ka turbasammalde kaudu mõjutab kuivendamine kogu ökosüsteemi toimimist. See muutusteahel on suuresti pöördumatu.

«Kuivendatud mets on ikkagi mets. Võrreldes mõne teise uudse ökosüsteemiga, pole muutus dras- tiline,» räägib Remm. «Samas tuleb looduses väga harva ette, et juba on toimunud turba ladestu- mine, soo tekkimine ja siis kõik järsku kuiveneb. Ilmselt ei ole liike, kes oleks spetsialiseerunud sellises metsas elama.»

Siiski, puistu tasemel võib kuivendamine metsa liigirikkust suurendada. Seejuures tuua sinna elama liike, kelle jaoks on mujal kohaseid elupaiku väheks jäänud.

«See oleks kasulik mõju. Asenduselupaik,» räägib Remm. «Eriti siis, kui seal ei hakata väga intensiivselt majandama.»

Samas aga võivad muutuste käigus omakorda kaduda liigid, kes on märgadele metsadele ainuomased.

Jättes kuivenduskraavid hiljem hooldamata, võib mets küll taas soisemaks muutuda, kuid siiski teistsugusel kujul.

«Märja metsa väärtus võib pea- le liikide olla ka milleski muus,» leiab Remm. «Näiteks on inimese jaoks mingi maastikuelement väärtuslik.»

Uurimistöö ühe osana vaatles Remm maismaaelustikku ja puis- tut enam kui 40 Eesti sanglepa- lodus ja sellest kuivenduse mõjul tekkinud kõdusoos.

LIGI 900 LIIKI

Kahehektaristelt näidisaladelt leiti kokku ligi 900 taime-, sambliku-, ja teoliiki. Nendest 155 looduskaitsest tähelepanu vääritav liiki eelistasid pigem kuivendamatat lodusid. Harilik poorsamblik, puna-tähnsamblik, kämmalrikardia ja viltjas udesam- mal valiti suunisliikideks, millest lähtuvalt võiks metsakuivendust looduskaitse suunata.

Kaks looduskaitsest olulist liiki eelistasid ka kuivendamatat raiesmikke: suga-sõnajalg ja väike kääbustigu.

Puudel kasvavatele samblikele ja sammaldele mõjus kuivendus ennekõike elus ja surnud puude hulga ja mitmekesisuse kaudu, räägib Remm.

«See toimub just pikaajalise kuivenduse tagajärjel,» lisab ta.

ÜLDISELT TAHETAKSE METSAST IKKA
VÕIMALIKULT PALJU PUITU KÄTTE SAADA,
LEIAB LIINA REMM.

«Veerežiimiga see otseselt seotud ei ole. Esimese hooga sellist mõju võib-olla ei arvaks.»

Ühtlasi näitas uuring, et kõdusoometsa liikidele on puistu iseärasused sageli väga olulised.

«Kuivendus- või rekonstruee- rimisprojektide keskkonnamõjude hindamisel sellest juttu ei ole,» räägib Remm. «Seega saab nende lähenemist muuta laiahaardelise- maks.»

Tigude ja soontaimede liigilist koosseisu mõjutas kuivendus

samuti. Aga ükski neist liikidest ei eelistanud elupaigana selgelt põlist kuivendamatat metsa.

KUDU RATTAROOPAS

Ühe uurimusega vaatles Remm Hiiumaale kuivendusmõjude vähendamiseks kaevatud tiikide loomastiku eripära.

Juhuslike metsaveekogudega võrreldes ilmnas, et veidi enam kui tosin tiiki kujunes meelepäraseks elupaigaks ka suurselgrootutele, kes ei olnud ümbritsevates metsa- des tavalised.

Kuivendamine väikeste veeko- gude kogupindala ei mõjutanud, kuid kraavid asendasid loodus- likke lompe, üleujutusi ja ojasid. Üldiselt olid kraavid turbasema põhjaga, sügavamad ja püsivamad. Päikesele avatumad ja taimestiku- rikkamad neist sobisid kudemi- seks pruunidele konnadele, kelle sellekohaseid eelistusi Remm samuti uuris.

Lisaks kraavidele kudesid konnad ka raiesmikel leiduvates metsamasinate rattarobastes.

«Varem sain roobaste tekitajate peale vihaseks,» räägib Remm. «Nüüd olen õppinud neid ka teises valguses nägema.»

KUIVENDUS JA KLIIMA

Remm viitab töös, et seni on metsakuivendusala teadus keskendunud ennekõike vahetu majandusliku mõjuga küsimus- tele.

Analüüsid on valdavalt korrela- tiivsed, Remmi maastikukaala uu- ringuga sarnaseid on tehtud vähe.

LIINA REMM METSAVEEKOGUSID UURIMAS.

Kuivenduse mõjumehhanism on pälvitud vähe tähelepanu. Vähe ja paljuski oletuslikult on uuritud ka kuivenduse mõju ohustatud liikidele.

Teisalt pälvib metsade kuiven- damine praegu tähelepanu kui kliima uurimise mudelmehhanism. Näiteks uuritakse, milliseid kasvu- hoonegaase selle käigus eraldub.

«Huvitav on, et elustiku taas- tumine on sageli palju keerulisem kui veetaseme või kasvuhoonega- side küsimused,» arutleb Remm. «Algolude taastamine on ju ka eksperiment. Kui ökosüsteemi tei- senemisele pani alguse veetaseme langetamine, siis mis juhtub, kui see tagasi tõsta? Kui mets maha võtta, siis võib-olla tulevad tagasi liigid, kes vajasid märga ja avatud elupaika.»

VÄÄRTUSTE KÜSIMUS

Kuivendatud pinnas on mine- raalmullast vähem tootlik. Sestap tasub kraavide rajamine end ära

aeglaselt, või puhuti ka üldse mitte, kui omanik kõik vastavad tööd oma kulul teeb.

Peamine viis kulud tagasi teeni- da on intensiivsem majandamine. Praegu suuri kuivendussüste- me pigem enam ei rajata, ei Eestis ega paljudes teistes riikides.

«Üldiselt on kõik, mida tasus kuivendada, Eestis kuivendatud,» räägib Remm. «Kuigi ka kuiven- damata metsade väärtusest on aru saadud.»

Soomes on praeguseks üsna palju tegeletud soode taastami- sega. Eestis on seda seni vaid üksikute aladel katsetatud.

Kestlikum metsakuivenduse planeerimine arvestaks nii bioloogi- list mitmekesisust, sotsiaalseid kui ka majanduslikke asjaolusid, räägib Remm.

Teisisõnu tuleks leida kuiven- dusest mõjutatud liigid, nende hulgast nn suunisliigid (kes esindavad teisi liike). Ja arvestada tegutsedes nii maakasutuse eripära

kui ka näiteks metsanduslikku tulu, et suunisliigid vaadeldavas maastikus alles jääksid.

Selline planeering peaks seejuures hõlmama nii era- kui ka riigimetsi.

Praegugi on kasutuses säästva metsanduse standardid ja rahvus- vahelised sertifikaadid.

«Aga kõigil metsadel neid eeskirju ikkagi pole. Ka seal saaks ilmselt teha parandusi. Kuivendust ja selle mõju on seal vähe käsit- tud,» leiab Remm.

Üldiselt tahetakse metsast ikka võimalikult palju puitu kätte saada ja kiiresti kasvatada. Muud loodusväärtust näevad võib-ol- la väiksemad metsaomanikud, mõtiskleb ta.

«Aga see on pigem kogu ühiskonda puudutav väärtushin- nangute küsimus. Minul pole ka tahtmist oma väärtushinnanguid peale suruda. Samas tundub oluli- ne, et need loodusväärtused alles jääksid.» UT

DOKTORITÖÖ: agressiivseima ajukasvaja mõistatus

VÄITEKIRI

Tuvastamise järel inimesele tavaliselt vaid aasta jagu elupäevi jätva multiformse glioblastoomi tõhusamaks raviks tuleks mõjutada nii kasvaja rakke, tüvirakke kui ka mikrokeskkonda, leidis onkoloog Marju Kase.

MART ZIRNASK
mart.zirnask@ut.ee

«**M**ees sõitis autoga töölt koju ja äkki ei teadnud, kus ta kodu on. Sõitiski mööda. Kui auto kinni pidas, sai aru, et midagi on kohutavalt valesti. Selline oligi esimene märk. See on niisugune loterii.»

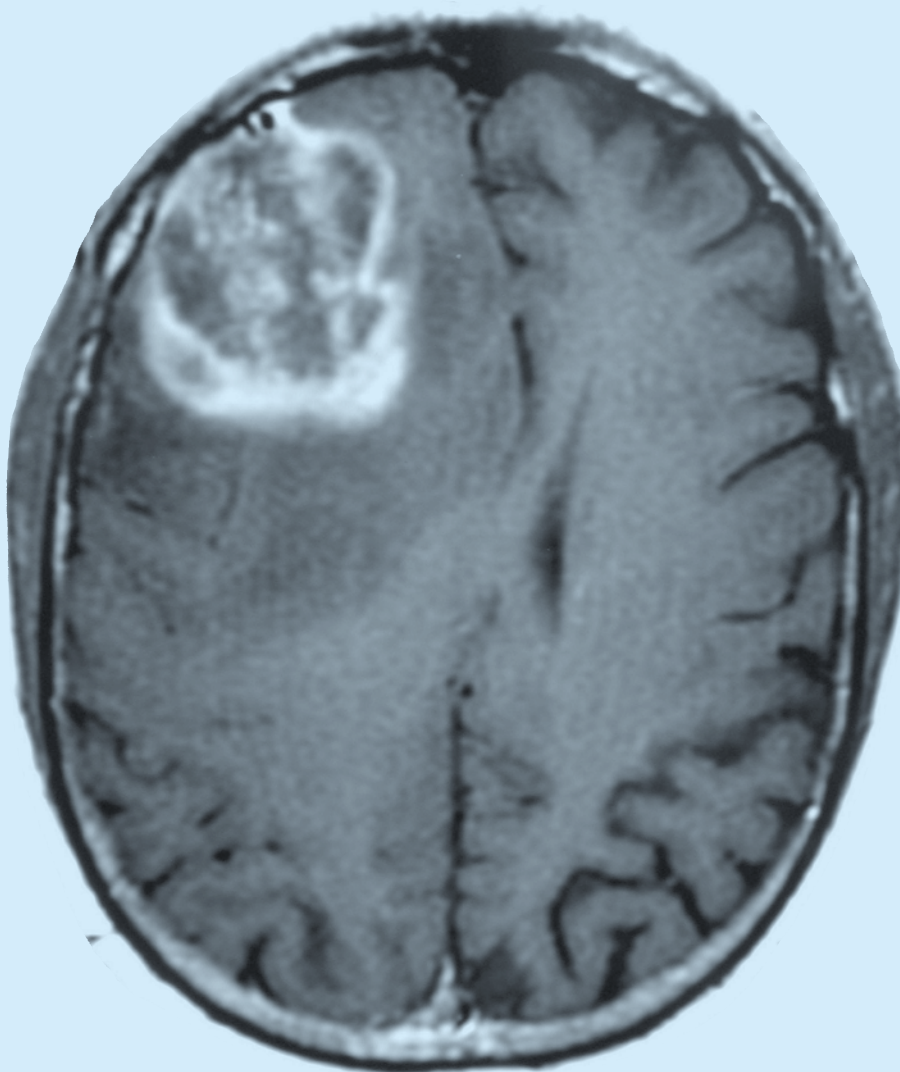
Ida-Tallinna keskhaigla onkoloog Marju Kase räägib multiformsest glioblastoomist. Ajukasvajast, mida tuvastatakse Eestis kuni 30 korral aastas. Ent mille elumus on enam kui viis

kümnnendit püsinud suuresti muutumatuna: diagnoosi järel jääb inimesel tavaliselt elada umbes 12 kuud. Ravi alustamata aga ligikaudu kolm kuud.

ENNETADA EI OSATA

Enamasti esineb multiformne glioblastoom (GBM) n-ö lokaalse haigusena erinevates ajupiirkondades. Mujale levib see harva, ehkki siirderakke on leitud ka luudest, kopsudest, südamest jm, viitab Kase hiljuti TÜ arstiteaduskonnas kaitstud doktoritöös.

Kasvaja laieneb kiirelt ning on vähetundlik ehk resistentne

kiiritusravile. Üksikasjalikku ülevaadet resistentsuse põhjustest vähiuurijatel aga praegu ei ole. Elu- või toitumisviisi muutus kasvajat vältida ei aita. Samuti ei paranda oluliselt ravi tulemust varajane diagnoos ega ravi.

Uuringus, mida Kase alustas

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

koos oma juhendajate Jana Jaali ja professor Toomas Asseriga, osales 42 patsienti, kes said aastatel 2006–2008 kiiritusravi TÜ kliinikumis või Põhja-Eesti regionaalhaiglas.

Kasvajakoos, mille kirurgid haigetelt eelnevalt eemaldanud

olid, uuriti pärilikkusaine ehk DNA reparatsiooni ensüümide esinemist, kasvaja tüvirakkude hulka, põletiku ulatust ja vere-soonte moodustumist.

selt olulist erinevust elumuses ei olnud).

«Kõrge DNA-PK tase võib olla üheks põhjuseks, miks kasvaja kiiritusravile ei reageeri, sest

MULTIFORMSE GLIOBLASTOOMI ELUMUS ON ENAM KUI VIIS KÜMNENDIT PÜSINUD SUURESTI MUUTUMATUNA.

Kiiritusravi kahjustab kasvajakude pärilikkus- ainet. Uurijad vaatlesid kahte ensüümi, mis neid kahjustusi parandada püüavad: ensüümi PARP-1 (parandab DNA üksikahela katkeid) ja ensüümi DNA-PK (parandab DNA kaksikahela katkeid).

Kaksikahela katkete ebaõnnestunud parandamine võib viia mutatsioonide ja raku surmani, samas tekib neid kiiritusravi toime vähem kui üksikahela katkeid. Sestap võiks kahjustatud kasvajakoes olla rohkem PARP-1-ensüümi ning üksikahela katkete parandamine võiks ka haige elulemust mõjutada rohkem kui DNA-PK süntees, oletasid uurijad.

Analüüs aga näitas vastupidi: haiged, kelle kasvajakoes oli DNA-PK tase kõrgem, surid hinnanguliselt neli kuud enne teisi. (Mediaanelumus pärast kasvaja opereerimist oli kõrgema DNA-PK taseme korral üheksa kuud, madalama korral 13 kuud. PARP-1 taseme puhul statistili-

ravist tingitud olulised kahjustused lihtsalt parandatakse selle ensüümi poolt ära. Kasvajakud jääb ellu ning haigete elumus lüheneb,» räägib Kase.

KASVAJA TÜVIRAKUD

Doktoritöö kõigutas ka oletust, et glioblastoomi ravile allumatus võivad tingida äärmiselt raviresistentsed tüvirakud. Siingi ilmnis vastupidine efekt: patsiendid, kellel glioblastoomi arvatavaid tüvirakke (CD133+) esines mediaanväärtusest rohkem, elasid hinnanguliselt kolm kuud teistest kauem.

«Enamik eelnevaid uuringuid on tehtud rakukultuuridel. Meie vaatasime ehtsat, ajukoest eemaldatud kasvajakudet. Selliseid uuringuid on äärmiselt vähe,» lisab Kase.

Kasvajakudet mõjutab ka seda ümbritsev mikrokeskkond. Ühed selle mikrokeskkonna komponentidest, põletiku- ja immuunrakud (CD63+), seostusidki tõepoolest ka elulemusega: haiged, kellel neid rakke oli mediaanist rohkem, pidasid hai- >>

» gusele vastu kolm kuud kauem (mediaanelumus 12 kuud 9 kuu vastu).

«Kasvajakoes on alati põletiku, aga tihti surume seda maha, kas või tavaliste mittesteroidsete põletiku- ja valuvastaste ravimitega (nt ibuprofeen, diklofenak, paratsetamool). Aga võib-olla peaksime just põletikku hoidma või hoopis seda provotseerima, et saada paremaid ravitulemusi,» räägib Kase.

Nn immuun- ja keemiaravi kombinatsioon on vähivis juba mõningaid häid tulemusi näidanud, viitab ta oma töös.

LIIGA UUED RAVIMID

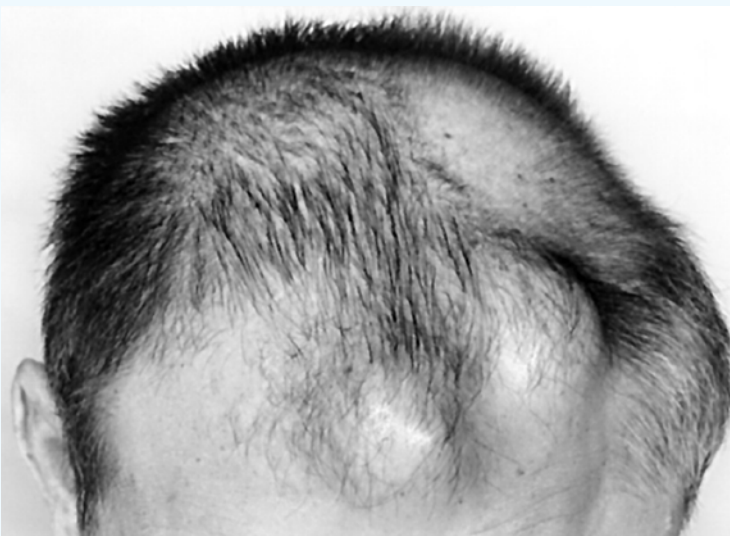
Et end järjest suurendades paremini toita, püüab vähkkasvaja kasvatada veresooni. Seda püütakse maha suruda veresoonte teket pidurdavate nn märklaudravimitega (angiogeneesi inhibiitoritega), millest ükski pole aga seni märkimisväärselt glioblastoomiga haigete elumust pikendanud.

Näiteks on poleemikat tekitanud Šveitsi ravimitootja Roche'i ravim Avastin, üks maailmas enim müüdud vähivahendeid, mida Euroopa Raviamet möödunud kevadel kliiniliselt ebapiisavale tõhususele viidates glioblastoomi raviks heaks ei kiitnud. Samas on Ühendriikides ja Jaapanis ravim (vanemate uurimistulemuste toel) selleks müügiloo saanud.

Nähtavasti tuleks angiogeneesi inhibiitoreid kasutada mingisugusel teisel viisil – või üldse mitte, pakub Kase.

MULTIFORMNE GLIOBLASTOOM (GBM)

- » Tugevat geneetilist tausta GBM-il leitud ei ole.
- » Kõrgemat glioomiriski (sh glioblastoomi riski) võivad siiski anda mõned pärilikud sündroomid (Cowdeni, Turcot', von Hippel-Lindau jt); mõningatel juhtudel ka astma, ekseem, heinapalavik, samuti varasem ajukasvajate esinemine perekonnas.
- » Ajukasvajate (sh glioblastoomi) teket seostatakse ka mobiiltelefoni liigse kasutamisega.
- » GBM-i sümptomid sõltuvad kasvaja paiknemisest ajus. Sagedamini esinevateks sümptomiteks on peavalu, iiveldus, krambid, ühepoolne halvatus, mälu probleemid, isiksuse muutumine.
- » Äkilised sümptomid võivad näida nn ajurabandusena. Kognitiivseid häireid tõlgendatakse sageli ekslikult dementsuse või meelehaigustena. Seetõttu võib GBM-i diagnoos vanematel inimestel viibida.

GBM-ST ARENENUD PEANAHA KASVAJA. SIIRDED VÄLJASPOOL KOLJUT ON SIISKI HARULDASED.

FOTO: J. NEUROL NEUROSURG PSYCHIATRY

«Märklaudravimid on omapärased, aga mulle tundub, et neid on ikkagi liiga vähe uuritud,» räägib ta. «Me ei tea veel päris hästi, kellel ning kuidas neid kasutada, et saada maksimaalne tulemus.»

Üheks kitsaskohaks on märklaudravimite puhul see, et nad on suunatud liiga konkreetsele mehhanismile, millest kasvaja võib mööda hiilida.

Marju Kase ja kolleegide uurimustöö näitas, et lisaks väga kitsale angiogeneesi inhibiitorite sihtmärgile (retseptorvalk VEGFR-2) mõjutab selle sihtmärgi taset kasvajakoes ka seda ümbritsev mikrokeskkond.

Nimelt näidati, et mida rohkem on kasvajakoes põletikku, seda rohkem on ka veresoonte teket reguleerivat retseptorvalku VEGFR-2. Ehk teisisõnu, seda intensiivsem on veresoonte kasv kasvajakoes.

«Võib-olla ei peaks siis veresoonte moodustumist maha suruma,» pakub ta. «See on üks osa suurest kompleksist, millest meil täpne ülevaade siiski puudub.»

ROHU-USK

PARP-1 ja DNA-PK ensüüme puudutavate analüüside ajaks oli surnud 32 patsienti 42st. CD63+ rakkude puhul 38, CD133+ puhul 40.

Ning Kase teab vaid ühte inimest, kes elas üliväikesena avastatud glioblastoomiga väga pikalt.

«Aju, kesknärvisüsteem – tõenäoliselt me ei oska ikkagi

veel päris hästi aru saada, mis protsessid seal toimuvad. Võib-olla peame üle vaatama kogu ravi ülesehituse,» mõtiskleb ta.

Kase ja kolleegide uuringut toetasid peale Eesti Teadusagentuuri ka ravimifirmad Novartis ja Roche. Aga kõik osalised töötasid tasu saamata.

Rahast selline uurimustöö sõltuda ei saa, leiab ta. Vaid gliob-

VÕIB-OLLA PEAKS ÜLE VAATAMA KOGU MULTIFORMSE GLIOBLASTOOMI RAVI ÜLESEHITUSE, LEIAB MARJU KASE.

lastoomile keskenduda ei oleks Eesti onkoloogil mõistlik, kuna neid haiged on vähe.

«Kirurgide eest ma rääkida ei saa, aga onkoloogid peavad olema põhimõtteliselt võimelised lülituma mis tahes kasvajapaikme ravilt teise kasvajapaikme ravile. Arst, kes ravib erinevaid kasvajaid, peaks ideaalis väga hästi mõistma, millises faasis missugust ravi teha – millal on õige aeg suunata operatsioonile, millal teha kiiritusravi, millal keemiaravi.»

Selle taustal ei poolda Kase ka mõnede Euroopa riikide tava õpetada keemiaraviarste eraldi.

«Nad lähevad nagu liiga rohuusku,» ütleb ta. «Kõige efektiivsem ravimeetod kasvavastases ravis on endiselt kirurgia, millele efektiivsuselt järgneb kas samaaegne kiiritus- ja keemiaravi või kiiritusravi üksi. See tõenäoliselt niipea ei muutu.

Meie praegune onkoloogide õpe hõlmab õnneks nii kiiritus- kui ka keemiaravi.»

VABATAHTLIKE TUGI?

Vähi rängad ravimeetodid õigustavad end ainult siis, kui patsient neist mingitki abi saab, räägib Kase.

«Mõnikord ajab see inimesi meeletehetele: et tehku me üks-koik mida.

Ükskõik mida ei ole mõtet teha. Minu arvates on parem lasta patsiendil olla lõpuni nii väärkas, kui see on vähegi võimalik. Lähedaste toetus on tihti vähemalt sama oluline kui arstlikud protseduurid.»

Paljud haiged on aga jäänud eri põhjustel lähedasteta või nende toeta. Seda on väga kurb vaadata, lisab ta.

Mujal põhineb vähihaigete toetusravi väga laialdaselt vabatahtlikel, mõtiskleb Kase. Toetusrühmi on ka Eestis. Ent samas on haigete lähedasi, kes vajavad ise psühholoogide abi, kuna ei suuda lähedase inimese ootamatu raske haiguse ning kõikide sellest tulenevate probleemidega hakkama saada, räägib Kase.

«Suremine on väga ränk. Väga raske on olla seal kõrval ja abitu. Kuidas sellega toime tulla – ma arvan, et meie ühiskonnal on siin veel pikk tee minna.» UT

Üllatav tudengiteater

TEATER

Veebruari keskel Viljandi kultuuriakadeemias toimunud 13. tudengite teatripäevad panid endalt kahetsedes küsima, et miks ma varem pole seda festivali külastanud. Lavastuste ja näitlejatööde kõrge tase üllatas positiivselt, enamik lavastusi võlus oma ainulaadsuse ja kvaliteediga.

PIRET KUUB

Kirjandus- ja teatriteaduse
magister (2011)

Zanriliselt oli festivalil tõeline paabel. Niivõrd palju eri tehnikaid, väljendusvahendeid, meetodeid ja vorme oleks ühelt festivalilt isegi ülekohtune tahta. Just kirevus ja truppide isikupära osutusidki sel aastal kõige olulisemateks märksõnadeks.

Kõigist enam lummas mind Tartu Uru noorteteatri lavastus «Hr. Paul» (lavastajad Mari Anton, Liivi Varul, Lennart Peep), mis pälvis žüriilt (Taavi Eelmaa, Sven Karja, Jussi Kareinen) parima lavastuse preemia. Eriti imetlusväärne oli just lavastuse sümboolne teatrikeel ja kujundite kasutamisoskus.

Paralleelselt veidra tegelaskuju Hr. Pauli (Mari Anton pälvis selle rolli eest ka näitlejapreemia) fantaasiamaailma kujutamisega

(tegelasel oli nimelt kombeks suhelda esemetega) hakkas hästi tööle üldine eksistentsiaalne tasand ja filosoofiline alltekst. Kõlama jäi lugu ühe inimese elust, rahulolematusest ja surmast, mis lõpeb taevasse – rahuni – jõudmisega. Teiste lavastustega võrreldes oli «Hr. Paul» kõige terviklikum, vorm ja idee moodustasid suurepärase kooskõla.

SOOME LEMMIK

Publiku lemmikuks valitud Helsingi üliõpilasteatri «SAAST – maailm ilma mõtteta» (lavastaja Sirpa Riuttala) jäi silma eriti eklektiliste, eksperimentaalsete, ekspressiivsete, provokatiivsete ja mänguliste väljendusviiside poolest. Kuigi lugu jutustati fragmentaarsete pildikeste kaudu, koorusid välja narratiivi kontuurjooned ja üldine teemapüstitus.

Publiku ette toodi argine, hall maailm, kus elavad õnnetus, seksuaalselt küllastunud ja (vaimsete hüvede) puuduses

kannatavad inimesed. Selles maailmas ei kohkutud tagasi isegi vahekorra ees toidu või laipadega. Ometi ei kadunud selle juures tahe maailma parandada, seda mingilgi moel ilusamaks muuta.

Lisaks Helsingi üliõpilasteatril oli väliskülalistest esindatud veel Läti teatritrupp Zona lavastusega «Ei kumbki aga üks» (lavastaja Melānija Dubra), pakudes elamusi füüsilise teatri valdlast. See meenutas eelkõige küll lavalise liikumise tunni harjutusi, kus treenitakse õpilase reaktiooni, kujutlusvõimet, rütmi, partneri tunnetamist jms. Ometi arenes etüüdidest välja konkreetne lugu ärkamisest, iseenda, maailma ja ümbritsevate inimeste avastamisest ning nendega suhtlemisest.

Esinejad äratasid tähelepanu oma vaimustava sooritusega: perfektse tehnika, kehakasutusoskuse, plastika, liikumise ja

rütmitunnetusega. Kogu esitus pretendeeriski rohkem näitlejate võimete demonstreerimisele kui lavastusele, mis on määratud ideed kandma. Kuna sõnu ei kasutatud, väljendati kogu omavahelist suhtlemist, soove ja

inimesed, kes otsustasid hakata võidu peale mängima bingot. Selle mängu lahtrite täitmine eeldas aga igasuguste eriskummaliste tegevuste läbiviimist alates juuste värvimisest lõpetades kondoomi kasutamisega.

KÕIGIST ENAM LUMMAS MIND TARTU URU NOORTETEATRI LAVASTUS «HR. PAUL», MIS PÄLVIS ŽÜRIILT PARIMA LAVASTUSE PREEMIA.

emotsioone ainuüksi liikumise ja keha abil – see õnnestus suurepäraselt.

KOOMIKA JA IMPRO

Tartu Altermanni näitemängutrupi «Võidab see, kelle...» naerutas saali täiesti omaette žanriga – groteskkes kastmes jämekoomikaga. Lugu algas õigupoolest üsna realistlikus laadis: tegelasteks olid pensioniealised

Lavastuse lõpuosas toimus järsk pööre: tegelased muutusid ühtäkki vampiirideks. See viis vaataja omakorda täiesti uuele vastuvõtutasandile. Loo absurduses ja humoorikus paistsid eriliselt silma heas mõttes üle võlli keeratud värvikad karakterid.

Esindatud oli ka kaks improvisatsioonietendust. Tartu Kooseni trupi tegijatel endil oli laval kahtlemata lõbus: sai

nalja ja oli niisama tore ennast proovile panna. Kuid liiga palju toetusid nad tegevuse asemel sõnale. Ruutu10 trupp tugines enam liikumisele ja tegevusele. Ka näitlejate fantaasia töötas elavamalt, pakuti rohkem vaimukusi ning üllatusi. Samas suheldi publikuga liiga vähe.

Mõned lavastused puudutasid ka aktuaalseid ja valulisi teemasid. Näiteks rääkis T-Teatri lavastus «Mul on sulle üks jutt...» (lavastaja Auri Jürna) sallivusest ja kooseluseadusest. Pärnu Nukuteatri «Kivid» tõi vaatajate ette loo teismelistest poistest, kes naljaviluks pilluvad möödasõitvate autode pihta kive ja keegi saab seetõttu surma.

Kokkuvõttes oli festivalil siiski palju värskaid, jõulisi, nakatavaid, positiivset energiat tulvil lavastusi, kust ei puudunud ka sügavus ja mõtteaines. **U**

PARIMA LAVASTUSE PREEMIA SAANUD
URU NOORTETEATRI «HR. PAUL».

FOTO: ARGO INGVÉR

Teaduspreemia laureaat hoiab mõtte tegevuses

VILISTLANE

«Kui keegi ütleb, et läheb puhkusele, siis küsin, millest ta räägib – vaatasin võõrsõnade leksikonist järele ja seal sellist sõna ei ole!» naerab Alvo Aabloo, kes sai veebruari lõpus tehnikateaduste alal riikliku aastapreemia.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Aega on alati vähe, tõdeb praegu TÜ tehnoloogia-instituudis polümeersete materjalide tehnoloogia professori ametit pidav Aabloo. Seda nime kuulates meenuvad märksõnadena kohe marsimaja, tehislühased ja robotid.

Eesti teadusinfosüsteemist tema profiilil olevaid projekte vaadates kisub aga silmade eest esimese hooga nii kirjuks, et imestan, kuidas ta üldse pere ja muu elu jaoks aega leiab. Omal ajal siia füüsikat õppima tulles ei osanud Aabloo sellise tuleviku peale ilmselt mõeldagi.

«Kui ülikooli lõpetasin, olin paar aastat stažöörurija ja siis tekkis mulle juhendaja, Marika Mikelsaar. Olin vist üks esimesi,

kes astus doktorantuuri – Vene ajal õeldi selle kohta muidugi aspirantuur. Tollal läksid asjad nagu läksid ja kes teab, mida oma tulevikust sel ajal täpselt arvasin,» rehmab mees käega.

Lisaks Mikelsaarele hakkasid Aablood juhendama ka üks professor Moskvast ja teine New Orleansist. Et e-post ei olnud siis vähemalt idapoolseks suhtluseks kuigi kindel abivahend, tuli lõputöö kirjutamise ajal ka juhendajate juures asju arutamas käia. Kolme aastaga saigi temast kõrgelt diplomaaritud teadlane.

ISE TEHTUD – HÄSTI TEHTUD

«Füüsikainstituut oli siis kahes kohas – ringteel ja Tähe tänavas,» meenutab Aabloo oma õpinguid. Kuigi tegutsetud sai ka üliõpilaste teadusliku ühingu juures, tunnistab ta, et füüsikatudengid

elasid üldiselt ikkagi laboris. Nii oli see 1980. ja 1990. aastatel ning on veel praegugi.

Erinevus oli pigem töövahendites ja -stiilis. Kui praegu on laborites töötamiseks kallid ja tundlikud aparaadid, siis tol ajal tuli mujalt

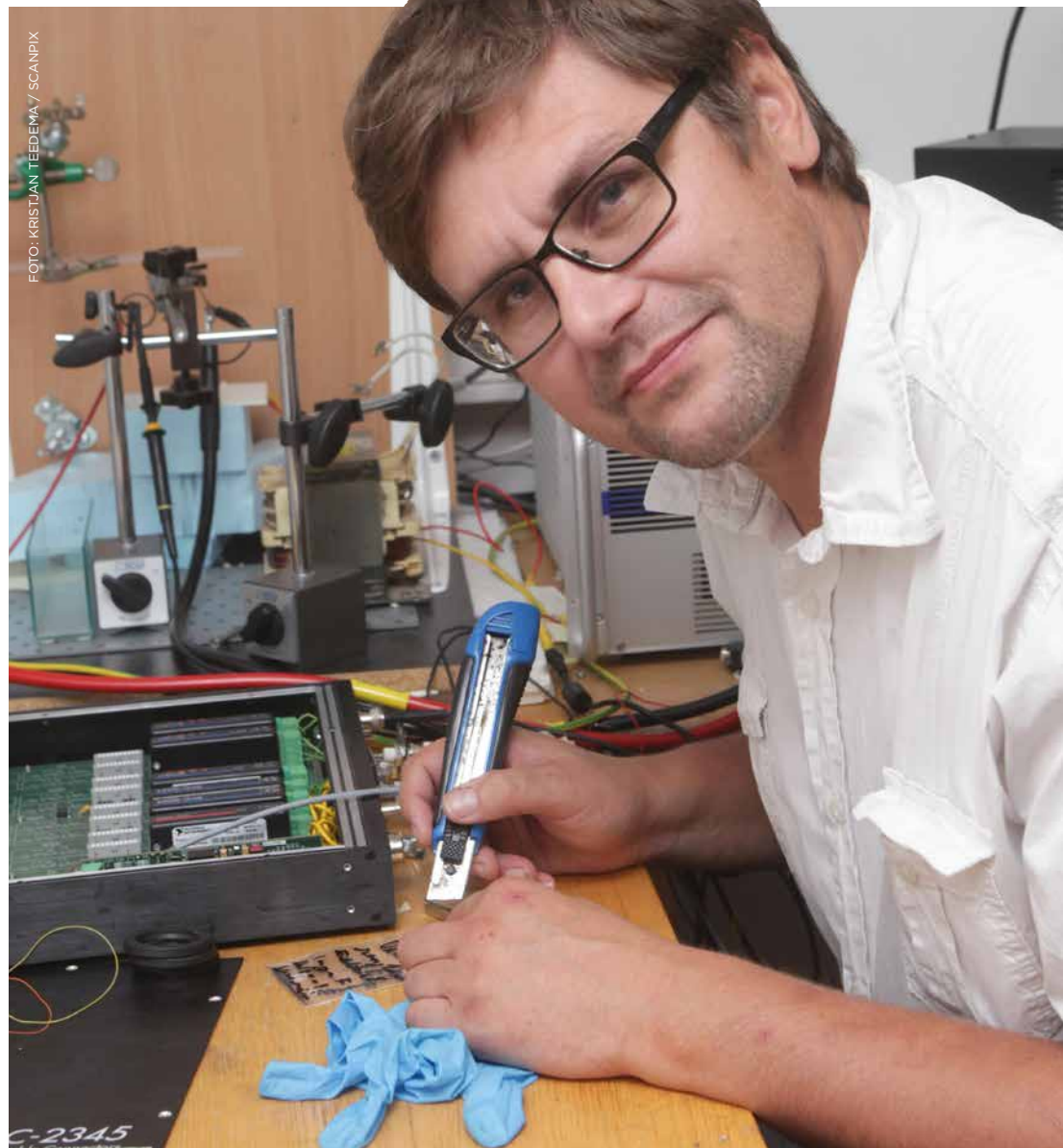

FOTO: KRISTJAN TEEDEMA / SCANPIX

AEGA ON ALATI VÄHE, ENT ÕNNEKS ANNAB ÜLIKOOLO VÕIMALUSE OLLA SELLE PEREMEES, TÕDEB PROFESSOR.

saadud masinad ise üles vuntsida. «Kõik, mis oli korralik, pidi olema ise tehtud, sest aparatuur oli sel ajal täielik naljanumber,» muigab professor.

Toona ei olnud ka nii palju projektipõhist tööd kui praegusel ajal.

Aabloo enda teadlaseprofiililgi saab loetleda väga palju projekte, milles ta on osaline. 2015. aastale tüüpiliselt jõuavad aga peaaegu kõik käimasolevad projektid aasta keskel ära.

Nii on näiteks lõpukorral palju

kõneainet pakkunud marsimaja projekt SHEE. Tartus välja mõeldud maja, mis ennast ise lahti pakib, on Prantsusmaal, kus tehakse viimaseid ettevalmistusi selle katsetamiseks ekstreemsetes tingimustes. Eestlaste osalus on aasta lõpuni kestvas projektis edaspidi tunduvalt väiksem.

Tegelikult teevad selliseid teisel planeedil loodetavasti toimivaid elamuid päris paljud, viitab Aabloo. Tema oskab välja tuua vähemalt viis konkurenti, kes on mõelnud natuke teistsuguse konstruktsiooni loomisele.

«Aga ega teisele planeedile minek ei tähenda ainult maja. Astronaudile ainult sellest ei piisa. Sinna on vaja ka elektri jaama, transpordivahendeid, remonditöökoja, igasuguseid muid asju. Kõik, kaasa arvatud õhk, tuleb ise kaasa võtta.»

Lähitulevikus Marsile minek on ilmselt pigem ulmeteema, arvab Aabloo. Samas oleks nn marsimaja väga vajalik ka Maal, eriti katastroofi piirkondades.

FLIRT MOE JA MEDITSIIINIGA

Seoses selle ja teiste projektide lõppemisega on viimasel ajal vaja järjest rohkem paberitööd teha. Lõppevate teemade aruannete kõrval käib usin uute taotluste kirjutamine. Seepärast on praegu plaanid, millised projektid uuesti algavad, üsna udused.

«Oleme näiteks alustanud suure mikroaktuaatori võrgustikuga, mida me koordineerime,» toob teadlane ühe uue

>>

» teema välja. Jaanuaris läks nimelt käima Marie Curie doktorantide võrgustiku projekt kunstlihas-te teemal, mis pakub tegevust järgmiseks neljaks aastaks. Kogu võrgustik võtab tööle 15 doktoranti, Eestisse tuuakse selle raames kaks välisdoktoranti.

Lisaks on koostöös Euroopa tuumauuringute keskusega CERN käimas projekt, kus TÜ teadlased tegelevad metallide simulatsiooniga väga rasketes tingimustes.

Loomulikult on mitu projekti seotud ka robotikaga. Näiteks toob Tartu ülikooli robotika isaks kutsutav Aabloo välja, et üks dotsent uurib pildituvastusega tegelevaid roboteid. Aabloo enda jaoks on jätkuvad robotitega seotud teemad aga kunstlihaste juhtimine ja kontrollimine ning robotmannekeeni projekt.

«Iga kord, kui rõivainimesed ütlevad, et mõni kumerus tavalisele kehale ei vasta, teeme mannekeeni jälle natuke ümber. Ehk täiendame seda pidevalt ja teeme tõetruumaks, et ta paremini oma ülesandeid täidaks,» täpsustab teadlane.

Kunstlihased, mis on täpsemalt öeldes elektroaktiivsed ioonjuhtivusega polümeerid, on Aabloo üks põhilisi uurimisteemasid olnud juba üsna pikka aega. Praegu üritavad tartlased neid laboris kiiremaks ja kontrollitavamaks teha. Siis saab uuesti edasi mõelda, kas ja kuidas neist teha väikesi liikuvaid seadmeid või sensoreid, mis ise midagi liigutavad.

Eri kunstlihaste materjalide osas on Aabloo koos kolleegidega teinud üsna mitmeid patendi-taotlusi. Tänapäeval peab selle mõtteviisiga paratamatult harjuma, et kui tundub, et on midagi kasulikku leitud, tuleb enne leiust

teistele rääkimist see igaks juhuks ära kaitsta. Laboris töötades on tihti raske hinnata, mida leiutisega tulevikus teha saab, nii et pigem tasub kiire tempoga maailmas ettevaatlik olla.

«Eks oleme kunstlihaste vallas flirtinud ka näiteks kosmosetee-maga – seal on iga gramm arvel ja kunstlihased on väga kerged. Samuti flirdime väikest viisi ka

mas – huvi on väga suur,» räägib Aabloo. Kui alguses ühinesid nende ettevõtmisega aktiivsed koolid ja väikesed maakoolid, kelle eesmärk on koolinoortele võimalikult palju põnevust pakkuda, siis on just laste suure huvi tõttu ka palju teisi koole kaasa tulnud.

Teadlast rõõmustab, et igal aastal paistab laste loodud robotite hulgast silma mõni eriti vahva

PÄRISLUST EI JÄÄ SUGUGI KAUGELE
ROBOTID – AABLOO JAKS ON NENDEGA
KOKKUPUUTUMINE TÄIESTI TAVALINE ASI.

meditsiiniteemaga ja uurime, kus ja kuidas neid seal kasutada saaks. See, et kunstlihaseid saaks väikeste masinatena inimese kehasse ringi liikuma lasta, on aga alles multifilmi teema,» toob professor veel näiteid.

ROBOTITE HELGE TULEVIK

Päriselust ei jää aga sugugi kaugele robotid – Aabloo jaoks on nende kokkupuutumine täiesti tavaline asi. Kunagi alustati näiteks tema eestvedamisel Ahhaa teaduskeskusesse robotipargi komplekteerimist ning ülikoolis toimib väga hästi tema initsiatiivil algatatud robotiklubi, mida nüüd küll suures osas tudengid edasi veavad.

Samuti on väga edukaks osutunud ligi kaheksa aastat tagasi alustatud koolirobootika projekt. Aabloo sõnul on praeguseks sellega ühinenud vähemalt 150 Eesti kooli ning igal aastal korraldatakse mitu võistlust, mille paremad saavad minna edasi rahvusvahelistele võistlustele.

«Mõnes mõttes toidab see projekt ennast ise, sest kasutajad lihtsalt nõuavad, et see oleks ole-

eksemplar. Kuigi need ulmelised asjad alati väga hästi või pikalt ei tööta, on siiski tore noorte mõtteleendu jälgida.

«Maailmas tehakse nn legodest väga veidraid ja ägedaid asju – Youtube'is ringi vaadates leiab palju huvitavaid videoid. Tehakse küll tanke, küll droone. Olen näinud isegi Rubiku kuubiku kokkupani-jat, mis tegi oma töö nii kiiresti ära, et silme eest läks kirjuks!»

Just peamiselt töö eest koolirobootika vallas sai Aabloo eelmisel aastal Valgetähe IV klassi teenetemärgi. Tema enda sõnul on Eesti mõttes väga tähtis eelkõige see, et meie koolilastel on võimalus juba tegelikult algklassidest saadik teha tutvust tehnika ja tehnoloogiaga. Nii arvutite kasutamise oskus kui ka robotika on koolides suuresti juba alghariduse osa.

Aabloole tundub, et Eestis vist teisiti ei olekski võimalik. «Ilmselgelt on meid vähe ja me oleme maailma mõttes kusagil gloobuse tagumises nurgas. Kui tahame maailmas läbi lüüa, siis on üks väheheid võimalusi paista silma intellektuaalsete võimetega. Kui me just endal kusagilt naftamaardlat ei leia.» UT

Õppida olema inimene

EHK NELI JA POOL KUUD
VAHETUSÕPILASELU
HOLLANDIS

REISIKIRI

Hilissuvel kodusest Eestist lahkumine ning veidi alla poolt aastat kestvate õpingute alustamine kauges tuulis Hollandis tekitas minus esialgu kõhedust. Nagu ikka enne uut ja tundmatut eluetappi juhtub.

DEIVI TUPPITS

kirjandus- ja teatriteaduse
magistrant

Maa, kus vihma on rohkem kui päikest, ja tuuled, mis puhuvad Murphy seaduste kohaselt alati vastu – nii olin ma Madalmaade kohta kuulnud. Ent saabusin hoopis päikselsesse ning sooja Gro-ningeni, mis lubas veel septembri lõpus ligi 27-kraadise leitsakuga päikest võtta ning ujumas käia. Ei meenu, et oleksin hetkekski

tundnud end võõra, kohanematu ja tõrjutud idaeurooplasena või saamatuna Euroopa ühes hinnatuimas ülikoolis. Oktoobris selgus, et viibin kontinendi kõige õnnelikumas linnas ja tagantjärele oma kogemust vaadates ei leia põhjust selle paikapidavuses kahelda.

Avaaktusel linna suurimas kirikus, mille võlvide all olemine meenutas vägisi Sigatüükas viibimist, andestatagu mu säärane võrdlus, võttis sõna vana ja auväärne halli habemega professor, kes pidas võrratu kõne. Ta ütles, et esialgu tabab meid eufooria »

DEIVI UUS, KOLUMBIA-EESTI-TAI-TAANI SEGAPEREKOND HALLOWEENI-PEOL.

» kõige selle tõttu, mis on teistsugune ja kodust parem, seejärel jõuame aga kultuurišokini kõige selle tõttu, mis on teisiti ja kodust halvem. Aga et me oskaksime neid kogemusi hinnata, neist midagi õppida. Sest kui me kord läheme, siis hakkame puudust tundma just sellest, mis oli erinev ja eriline ning mis kodus on kättesaamatu. Jah, Groningen on Euroopa suurima baaride arvuga linn elaniku kohta, jah, seal asub ka Euroopa suurim publi. Ning kui me oma vahetusajal igal öhtul eri lokaalis käiksime, ei satuks me kordagi samasse kohta. Ent seda väidet ei tohtinud võtta kui väljakutset, sest sama palju, kui oli võimalusi pidutseda, oli ka kohustus õppida.

Olin kuulnud üüratust lehekülgede arvust, mida Hollandi kõrgkoolides nädalaga pidi läbi töötama. See kippuvat neljakohaliseks. Olin valmis selles osas kultuurišokiks, jäädes siiski veidi skeptiliseks, kas asi ikka on nii hull. Jah, kuid ma ei nimetaks asja hulluks, vaid pigem põhjalikuks. Tõsi, peajasjalikult kulus koolivä-

line aeg iseseisvale uurimistööle ning sadade lehekülgede teadusartiklite lugemisele, analüüsile ning järgmiseks seminariks ettevalmistamisele. Olenevalt tunniplaani võetud ainete arvust, oli kuni 1000 lehekülje läbinärimine nädalas ootuspärane. Seminarid olid sealjuures mitte niivõrd jutustava, kui-võrd arutava ja õpilasi eranditult kaasava iseloomuga. Tudengitelt eeldatakse (vähemalt magistriastmes) pädevat, argumenteeritud ning põhjalikku analüüsi- ja interpretatsioonioskust.

KUNSTIPRAKTIKA

Et minu huvid Groningeni ülikooli minnes ei olnud üksnes teoreetilised, tundsin rõõmu, kui mind suunati minu jaoks seni täiesti tundmatut uurimis- ja õppimismeetodit rakendavasse ainekursusse – kunstipraktikasse. Valisin teatrisuuna ning leidsin end distsipliinist, mille metoodika mind vaimustas ja mille puudust ma Eestis teatrit õppides olen tundnud enam kui küll – teaduslik uurimus praktilise töö ja eneseanalüüsi kaudu.

GRONINGENILE ISELOOMULIKU TÄNAVAPILDI JUURDE KUULUVAD KINDLASTI PUNASTEST TELLISTEST MAJAD, PUUD JA JALGRATTAD

Tegemist oli kreeklannast etenduskunstniku juhendatava ainega, kus tegeleti tänapäeva dramaturgia, selle analüüsi ning lavaletoomisega, kursus päädis etenduse ning selle loomisprotsessi käigus püstitatud teadusliku probleemi analüütilise käsitlemisega eraldi essees. Vaatlesin laval elu mõtte võimalikkust loojutustamise kaudu ning kirjutasin töö teemal «Representing the Self: in the twilight zone between life and science». Ma ei mõistnud kaasõpilaste protesti, kes teatripraktikute tekste lahkavates ning mõtestavates seminarides leidsid selle meetodi olevat pidetu, teaduskauge ning liialt põhjendamatut. Minu eesmärk sellel kursusel oli õppida teaduskeeles mõtlema praktilistest ning esmapilgul liigintuiivsetest asjadest, sellest suurest tabamatust, mida me teame teatri nime all. Ja mulle näib,

et sama eesmärk oli ka õppejõul, ning et mina täitsin selle.

Lisaks teatripraktikute, -klassikute ning tänapäeva etenduskunstnike tööde ja kirjutiste lahtimõtestamisele, enese jaoks oluliseks mõtlemisele, pidime vahetut koostööd tegema näitlejate, lavastajate ning dramaturgidega ka nn reaajas ning käima üsna palju teatris. Vaadata ja kogeda võõrkeelset teatrit, sest enamik

võrreldes hollandlastest kursusekaaslastega täiesti erinevas lähtepunktis, ka minu tõlgendused olid seetõttu abstraktsemad, teoreetilisemad ning filosoofilisemad.

ROHKEM EESTLANE

Seda, et minu teadmised ja lähenemine on raskepäraselt teooria- ja mõttekesksed, kuulsin enamikelt õppejõududelt. Olin

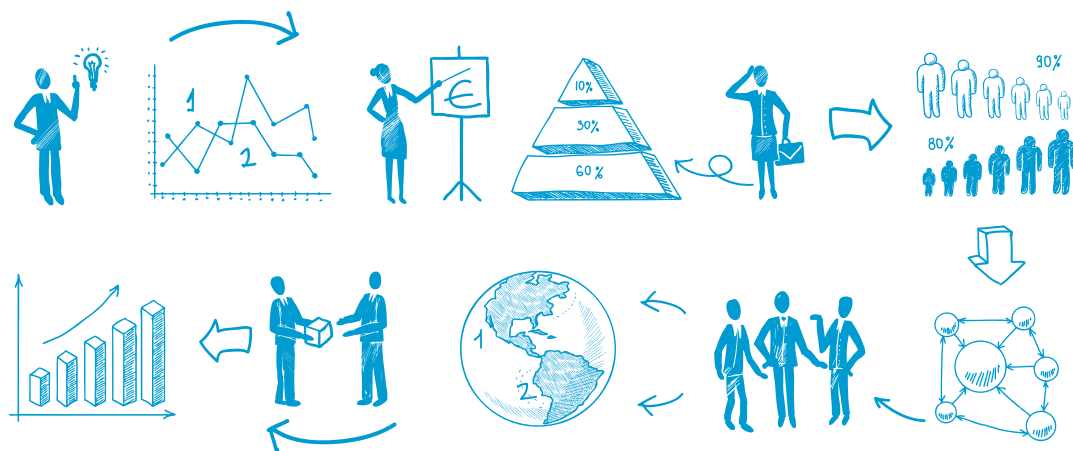
MÕISTSIN, ET EESTIS ANTAV HARIDUS ON EUROOPA MASTAABIS KÕRGE VÄÄRTUSEGA JA HINNATUD.

oli siiski hollandikeelne, oli minu jaoks täiesti uus ja mõnes mõttes hoopis uut silmapaari avav väljakutse. Kuidas mõista ning tõlgitseda laval nähtavat, seda kultuurilist ja eripärast lavakeelt ilma sõnu tundmata? Ilmselt olin

saanud selle Tartu ülikoolist, ning et see sai minu suurimaks tugevuseks ja ühtlasi ka nõrkuseks, oli paljuskki mu varasema akadeemilise pagasi vili, mille eest olin siiski üha enam tänulik. Mõistsin, et Eestis antav haridus on Euroopa

mastaabis kõrge väärtusega ja hinnatud. Toepoolest, selle läbematult kiiresti läinud niigi üürise aja jooksul paranes tunduvalt just minu kultuuriteadlikkus nii Eesti kui ka Euroopa kontekstis. Minu lähimas seltskonnas, mille moodustasid taanlanna, taani rahvusest tai juurtega noormees ning kolumbialane, kerkis rahvuse, keele ning teatud autentsuse küsimus alati kirkalt esile. Nagu ütles minu nüüdseks väga hea Kolumbia sõber: välismaal õppides ja elades muutud sa alati veidi enam autentsemaks kui kodumaal. Sain tõesti rohkem eestlaseks, aga ka rohkem eurooplaseks. Igatsesin musta leiba ja jõulude ajal verivorsti (kuigi ma seda kodus ei söö), õpetasin eesti keelt ja rõhutasin oma «metsade ja põldudega kaetud Põhjamaa» päritolu. Kui palju põnevat ilmses neis vestlustes – kõik need ühised jooned Taaniga: mustast huumorist ja Tallinna nimest kõõgi ning jõululauani välja. Ning kui palju huvitavat oli õppida sõprusest nende inimestega: ladina-ameerikalikust avatusest ja abivalmidusest, kokakunsti ja maagilis-realistliku maailmavaateni...

Tolerantsust ja tänulikkust. Teadmiste tähtsust ja isikliku vastutust. Avatust ja usaldust. Ajalikkust ja *carpe diem*'i vääramatut tähtsust. Need olid lõppeks peamised asjad, mida õpetas mulle Hollandi elukool. Nendeta oleksin ma 21 grammi vähem inimene. **U**

ILLUSTRATSIOON: MACROVECTOR / BIGSTOCK

Loengusari kutsub ettevõtlikult mõtlema

Selle aasta alguses käivitus Jõgevamaa koostöökoja algatusel loengusari «Ettevõtlus-akadeemia Jõgevamaal», kuhu oodatakse huvilisi väljapakutud teemadel kuulama ja kaasa mõtlema nii Jõgevamaalt kui ka kaugemalt. Loengusari korraldatakse koostöös Tartu ülikooli majandusteaduskonnaga.

FOTO: ERAKOOGU

AIVE TAMM

Jõgevamaa koostöökoja tegevjuht

Tartu ülikooli majandusteaduskonna magistrantuuri õppides ja Jõgevamaa koostöökotta tööle asudes nägin lahknevusi teaduslikus ja praktilises ettevõtluses. Reeglina seisneb erinevus vaid

selles, et ettevõtjad ei teadvusta oma otsuseid vastu võttes, millest on need tingitud. Muidugi ei pea otsused alati põhinema teoorial ja teadusel.

Sama on koolitustega. Ettevõtjatele ja organisatsioonidele pakutakse palju praktilisi koolitusi: kuidas suhelda, aega plaanida, äriplaani koostada, finantse planeerida. Samal ajal aga on koolitused, mis põhinevad teoorial, jäänud pigem ülikoolide pärusmaaks.

HEA KONTAKT

Käimasolev loengusari «Ettevõtlusakadeemia Jõgevamaal» püüab Jõgevamaa ettevõtlikele inimestele anda võimaluse vaa-

data suuremat pilti: näha, kuidas makromajandus teoreetiliselt toimib ning millele tuginedes otsustavad inimesed oma igapäevaostude üle. Kõike seda tehakse osalejate enda kaasabil, sidudes uusi teadmisi igapäevaeluga. Loengutel on tänu osalejate huvile õppejõul lihtne kuulajatega kontakt leida. Peale lektori näidete analüüsitakse ka osalejate küsimusi.

Mõte loengusari korraldada tekkis paarist juhuslikust taaskohatumisest majandusteaduskonna õppejõududega. Tahtsin jagada ülikoolis õpitut kogemusi ka Jõgevamaa inimestega. Ühel hetkel tundsin, et aeg on selleks küps.

Loengu eesmärk ei ole pelgalt ettevõtjate harimine, vaid ka õppimise vastu huvi tekitamine. Loomulikult võiks koolitusprogrammi läbinud ettevõtte konkurentsivõime paraneda, kuid akadeemia eesmärk ei ole anda isegi mitte õnge. Pigem visandada pilt mõnest vahendist, mille mõistlikum kasutamine aitab organisatsiooni arengule ühel või teisel moel kaasa.

Loengusari on mõeldud peale ettevõtjate ka kõigile teistele ettevõtlikele inimestele, kes tunnevad huvi välja pakutud teemade vastu. Senised loengud on osalejad hästi vastu võtnud, kõigil teemadel on tekkinud õppejõudude ja osalejate vahel ka diskussioonid. Peale selle on mul eelkõige hea meel selle üle, et osalejad küsivad julgelt õppejõudude arvamust oma ideede ja plaanidele. Lõplik tõde ja otsus selgub muidugi otsustaja peas, aga igasugune soovitus võib tulemust positiivselt mõjutada.

PÄEVAKAJALISUS

Loengusarjas keskendume sellistele päevakajalistele valdkondadele nagu tööhõive olukord ja äriseadustik. Euroopa Liidu uue rahastusperioodi alguses on väga tähtis läbi mõelda, millised ettevõtlusvormid on Eestis võimalikud ja milline organisatsioonimudel valida kogukonna või teenuste pakkumise jaoks. Peale selle on olulised näiteks turunduse ja organisatsioonikultuuri teemad. Mõlemad on iga organisatsiooni jaoks olemas, hoolimata sellest, kas me teadvustame seda endale või ei. Küll aga on võimalus neid teadmisi efektiivsemalt rakendada.

Loengusarja üks õppejõududest, Andres Kuusik, ütles

osalejatele, et turundus ongi ettevõtlus, tuleb mõelda lihtsalt natuke rohkem sellele emotsioonile, mida toode pakub.

Raul Eametsa loengus toodi välja, missuguses suunas haridussüsteem liikuma peaks, et katta tööturu alatasa muutuvaid vajadusi. Eestis koostatakse igasuguseid erialade populaarsuse pingeridu, ent neile tuginedes ei saa kunagi kindlalt väita, et üks

KUI OSALEJATEL ON HUVI JA SUUR SOOV VEEL TEADMISI AMMUTADA, JÄTKATAKSE LOENGUTEGA KA UUEL EUROOPA LIIDU RAHASTUSPERIOODIL.

eriala on n-ö tulevikueeriala ja mõni teine mitte. Loengut andnud Raja Önnik innustas kaasa mõtlema, kuidas oma ettevõtte juriidiliselt üles ehitada nii, et ettevõtja sealjuures ise organisatsiooniks ei muutuks, vaid ikka inimeseks jääks.

Praegu osaleb akadeemia loengusarjas 15–20 inimest. Iga loengu lõpus on küsitud ka osalejate tagasisidet. Kuigi kirjalik tagasiside on eestlasele omaselt olnud kidakeelne: huvitav, innustav, hoogne ja põnev, on antud ka sisukamaid kommentaare.

Iga osaleja võib enda jaoks välja valida kõige olulisema teema. Kogemus on näidanud, et ettevõtja, kes plaanis osaleda ainult turunduse loengul, otsustas tulla kuulama ka kõiki edasisi loenguid. Näiteks Sepamäe talu peremees Madis Jaaniste leidis, et tema ettevõttele on loengusarjas osalemine kokkuvõttes kasulik, kui osaleda neljal eraldi loengul.

Praegu toimuv loengusari on nii-öelda katseprojekt. Kui osalejal on huvi ja suur soov veel teadmisi ammutada, jätkatakse

loengutega ka uuel Euroopa Liidu rahastusperioodil.

Kuna loengusarja võib nimetada katseprojektiks, siis selle parem korraldamine pole kindlasti veel läbi. Arengut vajab kas või see, millistes kanalites reklaami ja infot edastatakse, et see jõuaks kõigi huvilisteni. Jõgevamaa koostöökojal on üle saja liikmesorganisatsiooni, kellel on omakorda mitmeid liikmeid, kuid

kindlasti ei ole ring sellega lukus, sest maakonnas on huvilisi ka väljastpoolt koostöökoja liikmeskonda. Seega oleme kasutanud info edastamiseks nii ülikooli meililiste kui ka teiste partnerite kontakte.

RÕÕM KOGEMUSEST

Minu arvates on väga oluline, et ettevõtlikud inimesed toetaksid plaanide elluviimisel lisaks oma kogemusele ka sellele, mida on uuringud ja teadlased varem tõestanud. Eesmärk on edendada piirkondlikku ettevõtlust ja toetada maapiirkondade ettevõtete tugevamaks muutumist.

Jätkuva huvi korral on plaanis korraldada ka järgmine loengusari ning ülikoolil oleks rõõm pakkuda akadeemiakogemust ka teistele maakondadele. Hea meelega tutvustan projekti ja selle tulemusi oma kolleegidele üle Eesti.

Jõgevamaa loengusarja viimane loeng toimub 19. märtsil Mustvee kultuurimajas, kus professor Maaja Vadi räägib väikeettevõtte organisatsioonikultuurist. **UT**

Vestlus liigutuste kaudu

ALMA MATER

VARJE SOOTAK
varje.sootak@ut.ee

Rahvatantsu kui vestlust liigutuste kaudu on iseloomustanud tantsumemm Helju Mikk. «Liigutus saab öelda rohkem kui sõna, nii heas kui halvas, just niisama nagu tuul paitab hilju puulehti või lilli, niisama nagu torm räsib, tõukab ja murrab. Liigutuse kaudu elab tantsus rahulolu ja rõõm,» on ta öelnud intervjuus ajakirjale Kultuur ja Elu. Helju Mikk juhatab RKA-d aastail 1953–1978, mil kujunes välja omanäoline traditsioonidega rahvakunstikollektiiv, lausa Eesti esiansambel.

SÜNNIAEG

Rahvakunstiansambli sünniajaks peetakse 1945. aasta aprilli. Eestis oli sõda läbi, ülikool oli alustanud tööd eelmise aasta sügisel, ehkki

teine maailmasõda polnud veel lõppenud. Noortel ei jäänud aga sõja tõttu oma elu elamata ega laulu- ja tantsuhuvi väljenduseks. Sel räsitud ajal, 1945. aasta märtsis loodi Richard Ritsingu initsiatiivil ülikooli akadeemiline naiskoor. Samas kui mehed said laulda juba Eesti Vabariigi ajal tegutsenud Tartu akadeemilises meeskooris. Tantsupisikuga nakatunud metsandustudeng Ilmar Reidla kogus kokku teaduskondade rahvatantsurühmad ja tema juhendamisel tantsitigi mitu aastat.

Nõukogulikus ülikoolis juhtis kunstilise isetegevuse kollektiive ametiühinguklubi, kellele eraldati paar ruumi praegusest kohvikumajast. Sõjajärgse aja tudengid olid harjunud vähesega, ka mittekohaste harjutusruumidega. Harjutati kohviku rõdusaalis, peahoone koridorides, auditoriumides, keldris... Tantsurõõmu süstiti

teistele. Kuna tangod ja foksid olid keelatud, õpetati tudengitele valssi ja padespanni.

Esineti üliõpilaspidudel ja ülikooli pidulikel sündmustel, kustuti tutvustada ka suure kodumaa teiste rahvaste loomingut. 1949. aastal pandi ülikoolis alus iga-aastastele üliõpilaste isetegevusülevaatustele – korraldati teaduskondlikke ja üleülikoolilisi olümpiaade. Parimad osalesid vabariiklikel ülevaatustel. Kohustusliku repertuaari esitamist korvasid pikemad põnevad esinemisreisid Riiga, Vilniusse ja Kaunasesse, 1950. aastal Lenigradi ja Petrozavodskisse.

1951. aastal loodi Tartu ülikooli alusel Eesti põllumajanduse

akadeemia. Sinna viidi üle kolm teaduskonda ja üks tantsurühm koos Ilmar Reidlaga, kes asutas seal uue rahvatantsuansambli. 1948. aastal liitus rahvatantsijatega kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Ester Prinits, kellest sai järgmine ülikooli tantsijate juhendaja. 1953. aastal ei tulnud Prinits lapsepuhkuselt RKA juhiks enam tagasi, misjärel algas teda asendanud Helju Mikkeli aeg, mis kestis veerand sajandit.

ESIANSAMBLIKS

Helju Mikk oli tantsinud ja rühma juhendanud Tartu õpetajate seminaris. Ülikooli rühm liitus seminari tantsijatega ja kuna nendega ühines tema ajal palju

uusi liikmeid, moodustati peagi kaks segarühma ja üks naisrühm. Vähesed kaasaegse repertuaari tõttu loodi ise tantse. Kuigi Mikk oli pidanud ühe esimese tantsuna looma «Punavoori», kus esimene tuur oli niitmine, teine riisumine ja lõpuks vili riigile, siis tänu Ida Urbelile, Ullo Toomile ja rahvatantsuseminaridele algas nüüd Mikkeli omanäolisem loometee.

Põimiku «Kosjad» esitamise järel kutsuti ülikooli tantsijad 1956. aastal esinema eesti kunsti ja kirjanduse dekaadile Moskvasse, kuhu järgmisel aastal sõideti üliõpilaste ja noorsoofestivalile. 1955. aastal oli ansambliga liitunud ka rahvapilliorkester Elmar

REIN SIKU JA MADIS JÜRGENI
(PILDIL KAABUDEGA)
ALGATUSEL LOODUD
HOBU-FOLK TEELE ASUMAS.

FOTO: REIN SIKU KOGU

HELU MIKKEL JA HENN TIIVEL

HELU MIKKEL

Luhatsi juhendamisel. Ülikool toetas tublisid tantsijaid, kes pälvisid konkurssidel medaleid ja aukirju. RKA-l avanes 1962. aastal esimese Eesti rahvakunstikollektiivina võimalus esineda välismaal – Soomes. 1957. aastal toimus aga ülikooli isetegevuskollektiivide juhtide algatusel esimene Baltimaade üliõpilaste laulu- ja tantsupidu, praegune Gaudeamus. Helju Mikk on märkinud, et see sündis mõistuse ja südame sunnil.

Rahvakunstiansambel kujunes tudengitele teiseks koduks, kuhu tuldi hea meeleaga, ehkki ansambel pidi pingsalt harjutama. Hilisem matemaatikaõppejõud Kalju Soonets, kes oli RKA tantsija >>

» aastail 1952–1967, on ülikoolilises meenutanud, et ansambel oli väga ühtne. «Nendest aastatest pärineb ka ansambli maskeeritud jõuluõhtu nimetus – halja oksa õhtu,» kirjutas Soonets. Sündis ka kevadine karikakrapäev, kus lõpetajad teele saadeti ja uued liikmed vastu võeti, hakati sünnipäevi ja pulmi tähistama ning tekkisid muudki traditsioonid.

1960ndate teisel poolel kuulus RKA-sse ligi sada liiget: kaks segarühma, kaks naisrühma, rahvapilliorkester, lauluansambel ja solistid. 1965. aastal pärjati RKA Eesti NSV teenelise ansambli aunimetusega. See oli tunnustus nii tudengitele kui ka nende õpetajale, kes rikastasid eesti rahvatantsuloomingut. Helju Mikkeli omanäolise loomingu teemadesse jagus töötegemist, rahvakombeid, inimsuhteid, eriti aga loodust. Tema kodutalu Haldjatalu pargist ammutasid tudengid hingerahu ja jaksu ka järgmistel aastakümnetel.

TÕUS-MÕÖN-TÕUS

1966. aastal täienes RKA uue liikme Henn Tiiveliga. Kui tantsumemm 1978. aastal pensionile läks, oli Tiivel juba treener. Mikkeli on märkinud, et Tiivel ei puudunud ühestki proovist. Nii nõudlik, kui ta oli enese, oli ta ka tantsijate vastu. 1980ndatel RKA-s tantsinud tudengid on oma värvikates lugudes kirjutanud, kuidas Tiivel trennis armu ei anna ja võib krõbedasti ütelda. Hoolimata karmist trennist, kus paljud vastu ei pidanud, jätkus ansamblile au ja kuulsust ning kontsertreise ja laulupidusid. Ajakirjanik Madis Jürgeen meenutab, et tollal mindi tantsima ka seepärast, et saada kergemini kehalise

HOBU-FOLK TÕI MAAPIIRKONDADESSE TANTSULUSTI.

kasvatuse arvestus. «Tegelikult ei saanud seal midagi kergemini. Tegime kolm korda nädalas kaks tundi trenni, nii et veri ninast väljas ja säärekondid valusad.» Ansambel oli Jürgeeni sõnul nende jaoks, kes sinna pidama suutsid jääda, ülikõva värk. «Treener Henn Tiiveli mastaapne isiksus sidus ansambliliikmeid ka kõvasti ühte ja ajasime Eesti asja.»

Ajakirjanik Rein Sikk toonitab, et RKA oli tollal ehe eestluse koolitus, seesama hingus, mida tänapäeval võib kohata aateli-semates korporatsioonides ja üliõpilasseltsides. «Ühelt poolt oli RKA kui asendusmaterjal n-ö klassikalise, aga toona keelatud üliõpilaselu juures, mida ei suutnud sugugi morjendada ja halvata nõukoguliku haridusasutuse kalk hingus.»

Sellel kalgil ajastul sündis kahe ajakirjandustudengi – Madis Jürgeeni ja Rein Siku – aga mitme teise algatusel Hobu-Folk. See algatas folkloorirevolutsiooni, millest süttisid hiljem Viru Säru jmt folkloorifestivalid. Suvel seiklesid mõned RKA liikmed Hobu-Folgiga nipernaadilikult kaarikuil ja esinesid paljudes

külades. Kõige tähtsam oli Siku arvates Hobu-Folgi juures Helju Mikkeli roll. «Just tema Haldjatalus õpiti vähelevinud rahvuslikku repertuaari, ömmeldi leti alt hangitud purjeriided folkkostüüme ja kosutati isamaalist vaimu.»

Henn Tiivel seda ettevõtmist kahjuks ei toetanud ning ühtsesse ansamblisse tekkisid mõrad. Tiiveli äärmuslikkuse tõttu lahkusid aja jooksul tantsijad, kes rängale pingele vastu ei pidanud. Liikmete hulk vähenes ka taasiseseisvunud Eestis tekkinud uute võimaluste tõttu, sest uuesti avanesid seltsid ja korporatsioonid. Tiivel juhtis ansamblit 2002. aastani. Seejärel oli juht Margit Reinjas ning 2005. aastast on RKA kunstiline juht Aveli Asber. Viimastel aastakümnetel pole huvi rahvatantsu vastu kahane-nud, vaid kasvanud ning praegu osaleb ansamblis 150 tantsijat. Seda, mida nad oskavad, saab näha 14. märtsil Vanemuise kontserdisaalis, kus tähistatakse ansambli 70. ja Helju Mikkeli 90. sünnipäeva. UT

KASUTATUD KIRJANDUS VT:
» www.ajakiri.ut.ee

SIRJE SAARMANN – 50

2. märtsil tähistas juubelit majandusteaduskonna õppekorralduse spetsialist Sirje Saarmann.

Pärast kaubatundmise ja kaubanduse organiseerimise eriala lõpetamist 1987. aastal alustas Sirje tööd oma õpitud erialal, kuid juba 1990. aastal kutsuti ta tagasi majandusteaduskonda.

Sirje, keda võib kindlasti pidada eeskujulikuks töötajaks, on nende aastate jooksul vastutanud asjaajamise ja töökorralduse eest mitmes majandusteaduskonna üksuses: nii turunduse kui ka panganduse õppetoolis, samuti rahanduse ja arvestuse instituudis ning ettevõtetmajanduse instituudis. Viimasel kolmel aastal on Sirje töötanud teadus-

FOTO: ERAKOGU

konna dekanaadis õppekorralduse spetsialistina.

Sirje on väga osavõtlik, toetav ja rõõmsameelne kolleeg. Ta on alati valmis täitma ka neid ülesandeid, mis ei kuulu otseselt tema töökoostuste hulka ning mis vajavad samas tavapärasest teistsugust lähenemist ja suuremat

vastutust. Näiteks on Sirje juba üle kümne aasta olnud rõõmuga abiks finantsalase kaugkoolituse projektijuhile Tallinnas.

Uusi ja esmapilgul keerulisi töid võtab Sirje kui väljakutset, mis annab võimaluse õppida, panna proovile oma organiseerimisvõime ja leidlikkus. Tema loomingulisus ja hea kunstnikukäsi on aidanud meeldejäävamaks muuta kolleegide tähtpäevi. 2009. aastal tunnustati Sirjet ülikooli aumärgiga.

Sirje vaba aega täidavad sport, käsitöö ja eelkõige pere.

Palju õnne, jätkuvat energiat ja rõõmsat meelt edaspidiseks!

Kolleegid majandusteaduskonnast

ÖNNITLEME

85 KARL KULL, arstiteaduskonna emeriitprofessor – 3. märts

70 INGE ERNITS, keemia instituudi tehnik – 1. märts

ALEKSANDER SAVIHHIN, atmosfäärifüüsika labori vaneminsener – 16. märts
LEMBI TAMM, anorgaanilise keemia õppetooli keemik, loodus- ja tehnoloogia-teaduskonna emeriitdotsent – 26. märts

65 ALMA-ASTA KIISLER, kiletehnoloogia labori insener – 6. märts
EHA LAMBING, raamatukoguhoidja – 23. märts

60 MAERE REIDLA, evolutsioonilise bioloogia vanemteadur – 24. märts

50 KAI KISAND, immunoloogia vanemteadur – 8. märts
KADRI NELIS, TÜ raamatukogu teenindusosakonna assistent – 11. märts

45 ADE KALLAS, rakubioloogia teadur – 13. märts
ÜLLE KESLI, täiendusõppekeskuse juhataja – 14. märts
EBE MERILO, taimebioloogia vanemteadur – 15. märts
OTT-SIIM TOOMET, majandusteooria vanemteadur, inimgeograafia teadur – 18. märts

40 ANNELI KAASA, majandusteooria dotsent ja vanemteadur – 1. märts
BRUNO MÖLDER, teoreetilise filosoofia vanemteadur, filosoofiateaduskonna teadusprodekaan – 18. märts
JAANUS KRUUSMA, füüsikalise ja elektrokeemia teadur – 19. märts
LY SÕÖRD, TÜ teaduskooli haridustehnoloog – 22. märts

35 CARMEN KARABELNIK, sotsiaalse haridusteaduskonna arvutiklassi administraator – 6. märts
PÄRTEL LIPPUS, eesti keele foneetika teadur – 20. märts
MARI KAMP, infotehnoloogia peaspetsialist – 25. märts
JAAK NERUT, füüsikalise ja elektrokeemia teadur – 28. märts

KAITSMISED

3. märtsil kell 10.15 kaitses **TIINA TALVE** botaanika ja ökoloogia erialal doktoritööd «Genetic Diversity and Taxonomy Within the Genus *Rhinanthus*» («Perekond robirohu (*Rhinanthus*) geneetiline mitmekesisus ja taksonoomia»). Kaitsmine toimus Lai 40-218. Juhendaja vanemteadur Tatjana Oja, oponent prof Mikael Hedrén (Lundi ülikool, Rootsi).

9. märtsil kell 16.15 kaitses **LIINA KAMM** informaatika erialal väitekirja «Privacy-preserving Statistical Analysis Using Secure Multi-party Computation» («Turvalisel ühisarvutusel põhinev privaatsust säilitav statistiline analüüs»). Kaitsmine toimub Liivi 2-404.

Juhendaja vanemteadur Sven Laur, oponentid prof Rebecca N. Wright (Rutgersi ülikool, USA) ja prof George Danezis (Londoni ülikooli kolledž, Suurbritannia).

20. märtsil kell 12.15 kaitses **JAANIKA ANDERSON** klassikalise filoloogia erialal väitekirja «Reception of Ancient Art: the Cast Collections of the University of Tartu Art Museum in the Historical, Ideological and Academic Context of Europe (1803–1918)» («Antiikkunsti retseptatsioon: Tartu ülikooli kunstimuuseumi valandikogu Euroopa ajaloolises, ideoloogilises ja akadeemilises kontekstis (1803–1918)»). Kaitsmine

toimub TÜ senati saalis. Juhendajad prof Kristi Viiding ja prof Epi Tohvri (TTÜ), oponentid prof Lorenz Winkler-Horaček (Berliini vaba ülikool, Saksamaa) ja dr Aira Vösa.

30. märtsil kell 14.15 kaitses **KADI PÄRNITS** õigusteaduse erialal doktoritööd «Role and Regulation of Collective Agreements in Modern Employment Relationships» («Kollektiivlepingu roll ja regulatsioon nüüdisaegsetes töösuhetes»). Kaitsmine toimub Näituse 20 auditooriumis K-03. Juhendaja prof Merle Erikson, oponentid dots Daiva Petrylaitė (Vilniuse ülikool) ja dots Gaabriel Tavits.

TÜ SIHTASUTUSE STIPENDIUMIKONKURSID MÄRTSIS 2015

CORPORE STIPENDIUM – 2 stipendiumit á 1000 eurot. Stipendiumile saavad kandideerida sotsiaal- ja haridusteaduskonna ühiskonnateaduste instituudi kommunikatsioonierialade bakalaureuse- ja magistrataseme üliõpilased. NB! Taotluste esitamise tähtaeg on 20. märts.

EDITH REIMANI STIPENDIUM – 1 stipendium 1500 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima kõigi Eesti avalik-õiguslike ülikoolide magistrataseme naisüliõpilased, kelle sotsiaal- või humanitaarvaldkonnas tehtav teadustöö on seotud järgmistega väärtustega: demokraatia, õiglus, vabadus, õigusriiklus ja majanduslik õitseng.

KPMG STIPENDIUM – 1 stipendium 1300 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima majan-

dusteaduskonna bakalaureuse- ja magistrataseme üliõpilased, kellel on väga hea õppeedukus ning valmisolek kohtuda KPMG Baltics OÜ esindajatega.

LINDA MARTIS-JAANSONI STIPENDIUM – 1 stipendium 1000 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima kehakultuuriteaduskonna bakalaureuseõppe viimase aasta ja Tartu Tervishoiu Kõrgkooli füsioteraapia eriala viimase aasta üliõpilased, kes jätkavad järgmisel õppeaastal õpinguid Tartu ülikooli kehakultuuriteaduskonnas. Eelistatud on võimlemise suunitlusega üliõpilased.

PROFESSOR OLEVI KULLI MÄLESTUSSTIPENDIUM – 1 stipendium 1000 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima kõikide Eesti avalik-õiguslike

ülikoolide taimede ökofüsioloogia, metsaökoloogia ja ökosüsteemide ökoloogia eriala põhiõppe viimase õppeaasta üliõpilased, magistrandid, doktorandid ja järel doktorantuuris õppivad noorteadlased. Stipendiumi eest on võimalik finantseerida osalemist rahvusvahelistel teadusnõupidamistel ning töötamist välismaa teadusasutuste juures.

Elektroonilised taotlused stipendiumitele kandideerimiseks tuleb esitada hiljemalt 1. aprilliks 2015 (kui ei ole märgitud teisiti) Tartu Ülikooli sihtasutusele.

TÄPSEM INFORMATSIOON JA NÕUDED STIPENDIUMITE TAOTLEMISEKS:
www.sihtasutus.ut.ee
tel 737 5852 või 5554 0773 (Triin Vakker).

TUNNUSTAMISED

TÜ suure medali ja tänukirjaga tunnustati 65. sünnipäeval arstiteaduskonna bio- ja siirdemeditsiini instituudi farmakoloogia osakonna juhatajat, farmakoloogia ja toksikoloogia professorit **ALEKSANDR ŽARKOVSKIT**.

TÜ väikese medali ja tänukirja pälvisid 65. sünnipäeval loodus- ja tehnoloogiateaduskonna molekulaar- ja rakubioloogia instituudi evolutsioonilise bioloogia vanemteadur **ENE METSPALU** ja 60. sünnipäeval molekulaar- ja rakubioloogia instituudi mikrobioloogia dotsent **TIINA ALAMÄE**.

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 65. sünnipäeval filosoofiateaduskonna maailma keelte ja kultuuride kolledži endist sekretäri **ESTER ZEITLINIT** ning loodus- ja tehnoloogiateaduskonna füüsika instituudi tahkiseteoorialabori juhatajat, vanemteadur **ALEKSEI ŠERMANIT**, 40. sünnipäeval filosoofiateaduskonna filosoofia ja semiootika instituudi semiootika teadurit, semiootika ja kultuuriteooria programmijuhti **ELIN SÜTISTET**.

TÜ tänukirja pälvisid 70. sünnipäeval kehakultuuriteaduskonna spordipedagoogika ja treeninguõpetuse instituudi kergetõustiku õpetaja **REIN AULE** ning Pärnu kolledži sotsiaaltöö lektor **VALTER PARVE**, 50. sünnipäeval arstiteaduskonna bio- ja siirdemeditsiini instituudi molekulaargeneetika dotsent **GUNNAR TASA** ning majandusteaduskonna dekanaadi õppekorralduse spetsialist **SIRJE SAARMANN**, 40. sünnipäeval õigusteaduskonna avaliku õiguse instituudi juhataja,

rahvusvahelise õiguse professor, akadeemik **LAURI MÄLKSOO**.

Eesti Vabariigi 97. aastapäeva puhul tunnustati Tartu ülikooli aumärgiga järgmisi ülikooli töötajaid: usuteaduskonna uue testamendi lektor, ülikooli senati liige **AIN RIISTAN**; õigusteaduskonna dekanaadi klienditeenindaja **MAIRE RANNO**; õigusteaduskonna avaliku õiguse instituudi Tallinna osakonna juhataja, kriminoloogia professor **JÜRI SAAR**; õigusteaduskonna emeritprofessor **HEINO SIIGUR**; arstiteaduskonna dekanaadi õppekorralduse spetsialist **LEIDA RÕIVASSEPP**; arstiteaduskonna nahahaiguste kliiniku naha- ja suguhaiguste dotsent **SIRJE KAUR**; arstiteaduskonna bio- ja siirdemeditsiini instituudi üldbioloogia assistent **ANU SAAG**; arstiteaduskonna stomatoloogia kliiniku lastestomatoloogia dotsent **RITA NÕMMELA**; arstiteaduskonna meditsiinitehnoloogia professor **JYRKI TAPIO HEINÄMÄKI**; filosoofiateaduskonna kultuuri-teaduste ja kunstide instituudi joonistamise, maalimise ja kompositsiooni lektor **JÜRI KASK**; filosoofiateaduskonna filosoofia ja semiootika instituudi semiootika nooremteadur **KATRE PÄRN**; filosoofiateaduskonna ajaloo ja arheoloogia instituudi arheoloogia vanemteadur **ANDRES TVAURI**; kehakultuuriteaduskonna prodekaan, spordipedagoogika ja treeninguõpetuse instituudi tervisekasvatuse lektor **MERIKE KULL**; kehakultuuriteaduskonna spordibioloogia ja füsioteraapia instituudi juhataja, spordibioloogia dotsent ja teadur **JAREK MÄES-TU**; kehakultuuriteaduskonna

spordibioloogia ja füsioteraapia instituudi füsioteraapia lektor **DORIS VAHTRIK**; loodus- ja tehnoloogiateaduskonna füüsika instituudi asedirektor, füüsikalise infotehnoloogia dotsent **TOOMAS PLANK**; loodus- ja tehnoloogiateaduskonna ökoloogia- ja maateaduste instituudi zooloogia vanemteadur **TIIT TEDER**; loodus- ja tehnoloogiateaduskonna prodekaan, õppimise ja õpetamise arenduskeskuse juhataja, füüsika instituudi optilise metroloogia dotsent **MART NOORMA**; loodus- ja tehnoloogiateaduskonna molekulaar- ja rakubioloogia instituudi vanemlaborant **ANNELY KUKK**; loodus- ja tehnoloogiateaduskonna geoloogia ja mineraloogia professor **KALLE KIRSIMÄE**; majandusteaduskonna majanduspoliitika professor, ülikooli nõukogu liige **JÜRI SEPP**; majandusteaduskonna ökonomeetria professor **TIIU PAAS**; matemaatika-informaatikateaduskonna prodekaan, arvutiteaduse instituudi asejuhataja, programmeerimiskeelte semantika professor **VARMO VENE**; matemaatika-informaatikateaduskonna matemaatilise statistika instituudi tõenäosusteooria vanemteadur **JÜRI LEMBER**; matemaatika-informaatikateaduskonna diferentsiaal- ja integraalvõrrandite professor **ARVET PEDAS**; sotsiaal- ja haridusteaduskonna õpetajate seminari algõpetuse dotsent **KRISTA UIBU**; sotsiaal- ja haridusteaduskonna prodekaan, haridustehnoloogia keskuse juhataja, tehnoloogiahariduse professor **MARGUS PEDASTE**; sotsiaal- ja haridusteaduskonna ühiskonnateaduste instituudi õppekorralduse spetsialist **VIRGE** >>

» **NÄKK**; rektori abi **SAIMA TIIR-MAA-ORAS**; rektoraadi büroo rahvusvahelise koostöö peaspetsialist **LAURI RANDVEER**; Eesti geenivaramu projektijuht **MERIKE LEEGO**; teaduskooli õppetöö spetsialist **NATALIA NEKRAS-SOVA**; Tartu Tähetorni juhataja, filosoofiateaduskonna ajaloo ja arheoloogia instituudi Eesti ajaloo lektor **JANET LAIDLA**; ülikooli muuseumi koguhoidja **VIRGE LELL**; teadus- ja arendusosakonna ettevõtluse nõustaja **AIVAR PERE**; õppeosakonna avatud ülikooli tasemeõppe koordinaator **ENE KÜÜNER**; õppeosakonna

Erasmuse programmi üldkoordinaator **JAANIK HALJASMÄE**; elukestva õppe keskuse täiendusõppe programmijuht **ESTA PILT**; raamatukogu raamatukoguhoidja **ELSA LOORITS**; Viljandi kultuuriakadeemia etenduskunstide osakonna projektijuht **IRENE HÜTSI**; Viljandi kultuuriakadeemia õppetalituse juhataja **KATRIN TAMBET**; Euroopa kolledži direktor **KRISTIINA TÖNNISSON**; Euroopa kolledži asedirektor **OLGA BOGDANOVA**; Euroopa kolledži rakendusuuringute keskuse projektijuht-analüütik **KERLY ESPENBERG**; Pärnu kolledži

uurimiskeskuse vanemteadur **MONIKA ÜBNER**; Pärnu kolledži õppeosakonna õppekorralduse spetsialist **ANNI LÜLL**; Narva kolledži vene kirjanduse dotsent **VADIM SEMENOV**; Narva kolledži võõrkeelte lektoraadi juhataja, inglise keele lektor **NINA RAUD**; Narva kolledži juhi abi **ALISA LANNO**; infotehnoloogia osakonna videotehnika peaspetsialist **TOOMAS PETERSELL**; personaliosakonna personalitöö peaspetsialist **RAIVO VALK** ning kantselei juhataja **HELEN VALDMA**.

TEATED

MÄRTSIS TÕ AULAS: 14. märtsil kell 10 Eesti Ettevõtlike Noorte Koja (JCI Estonia) 2015. aasta konverents; 18. märtsil kell 19 Eesti Kontserdi kontsert, laulab Kai Rüütel, klaveril Roger Vignoles (Ingismaa); 19. märtsil kell 10 kontsert «Tunni Chopiniga», klaveril Leo Dubovsky; 20. märtsil kell 19 Iberian Folk Ensemble'i kontsert; 29. märtsil kell 14 muusikaliitude liidu noorte interpretide konkurss ja galakontsert.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE: 2. märtsil kell 15 käsitööring; 3. märtsil kell 13 lauluring; 5. märtsil kell 13 arstide klubi; 17. märtsil kell 11 elulooring ja kell 13 lauluring; 19. märtsil kell 11 kirjandusklubi; 23. märtsil kell 15 põltsamaalaste klubi; 26. märtsil kell 15 keemikute klubi.

ÕPETATUD EESTI SELTSI ETTEKANDEKOOSOLEKUD: 11. märtsil esineb Anu Raudsepp

ettekandega «Rahvarõivad ja esimene Nõukogude Eesti laulupidu – rahvakunst ideoloogia kütke». 25. märtsil esineb Robert Treufeldt ettekandega «Eesti Vabariigi kirdepiiri kindlustamine 1930. aastatel ehk nn Laidoneri liin». ÕES-i koosolekud toimuvad Lossi 3-427 algusega kell 16.15. Täpsem info: www.ut.ee/OES.

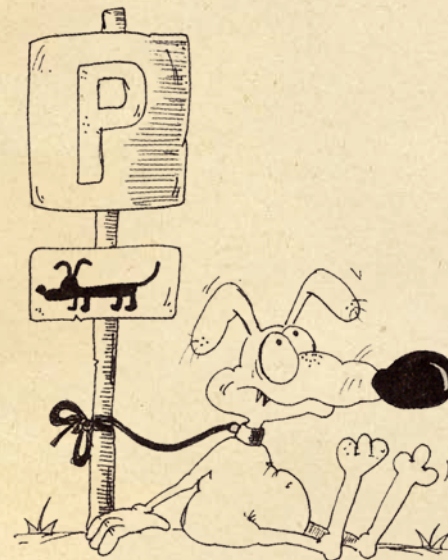
13. märtsil toimub Dorpati konverentsikeskuses neljas **TARTU ÜLIKOOLI KARJÄÄRIPÄEV**. Karjäärpäeval on kõigil tudengitel võimalus saada ülevaade tööturu võimalustest, tutvuda ettevõtetega, osaleda töötubades ning kuulata peaesinejate Rasmus Raski ja Tiina Kangro inspireivaid edulugusid. Sel aastal on karjäärpäeva messil esindatud mitmesugustest tegevusvaldkondadest ligi 35 ettevõtet, kelle tegevusega ning töö- ja praktikapakkumistega saab tutvuda kogu päeva jooksul.

20. märtsil toimub **TÜ ARVUTI-TEADUSE INSTITUUDI KARJÄÄRIPÄEV**. Ürituse eesmärk on aidata kokku viia instituudi bakalaureuse- ja magistritaseme tudengeid ja IKT ettevõtete pakutavaid praktika- ning karjäärivõimalusi, pidades eelkõige silmas suveperioodi. Üritus toimub messivormis ning tudengitel on võimalus tutvuda ettevõtete väljapanekutega ning luua otsekontakt ettevõtete esindajatega.

22. märtsil kell 12 toimub ülikooli aulas **LANGENUD VABADUSVÕITLEJA PÄEVA XIX** aulakonverents. Konverentsi peateemad on Balti Apell (23. august 1979), Eesti Kongress (11.–12. märts 1990), 70 aasta möödumine teise maailmasõja lõpust ning ülisuurte rahvuslike kaotuste põhjused Eestis. Langenud vabadusvõitleja päev on pühendatud Jüri Kuke mälestusele, kelle sünnist möödub 1. mail 75 aastat.

TÕESTISÜNDINUD LOOD JA NALJAD KUUE SAMBA TAGANT

ILLUSTRATSIÓN: «TÕESTISÜNDINUD LOOD JA ANEKDOODID 6 SAMBA TAGANT»

19. sajandi keskel pidasid üliõpilased dresseerimisega. Hinnas olid targad puudlid, kes omandasid kiiresti neile õpetatud trikid ja kuuletusid peremehe käsklustele. Kui tudeng läks hommikul kolleegiumile (nõnda nimetati tollal loengutel käimist), tuli peni temaga kaasa. Uksel seisev portjee ei lasknud aga koeri sisse. Tulemus oli see, et peahoone esimese korruse akende all istus rivi koeri, kes nakitsesid kirpe ja näitasid üksteisele hambaid, kuni peremees loengult ilmus, et koos Toomele minna. ●

Raamatuaasta puhul 1935. aastal paluti ülikooli aulasse esinema ka Oskar Luts. Kirjanik lubas lahkelt tulla, kuid kui pidulik hetk käes, polnud kirjanikuhärrat kuskil näha. Lõpuks leiti ta puhvetist. Luts astus kindlal sammul pulti ja alustas:

«Raamat on...»

Paus. Leidmata parajat võrdlust, alustas tartlane uuesti: «Raamat on...» Ta žestikuleeris ägedalt, ütles veelkord: «Raamat...» lõis siis käega ja kõndis puldist minema. ●

Maamees tuleb linna oma tudengist poega vaatama. Ta jõuab juba hommikul kell kaheksa poja üürikorteri ukse taha ja annab kella.

«Kes seal on?» kostab võõras mehehää.

«Kas üliõpilane Tamm elab siin?» küsis isa viisakalt.

«Jah,» kõlab vastuseks. «Pange ta koridori maha, nagu tavaliselt. Küll ma ta pärast sisse toon!» ●

Jumal saadab ingli aeg-ajalt vaatama, kuidas Tartu tudengid õpivad. Semestri alguses teatab ingel: «Arstid ja bioloogid õpivad, teoloogid joovad õlut.»

Semestri keskel sama lugu.

Eksamieelsel ööl teatab ingel: «Arstid ja bioloogid õpivad, teoloogid paluvad jumalat.»

«Aidakem siis neid, kes meilt hädas abi paluvad!» vastab Jumal. ●

ALLIKAD: RAAMATUD «TÕESTISÜNDINUD LOOD JA ANEKDOODID 6 SAMBA TAGANT» NING «200 ÜLIKOOLIALJA»

SAADA KIRI

Kui meenub õpingute ajast midagi põnevat, kuuled loengus midagi naljakat, avastad õppematerjalidest või eksamitöödest huvitavaid kilde, koostad ristsõnu, armastad mõistatusi või joonistad ülikoolielust pilte, anna sellest meilegi teada.

Saada oma meenutused, naljad ja pildid aadressil ajakiri@ut.ee ja võib-olla avaldame järgmises numbris just Sinu leiu või loomingut!

KALENDER

TÜ KARJÄÄRIPÄEV
13.03.2015

13. märtsil toimub Dorpati konverentsikeskuses neljas TÜ karjääripäev, kus kõigil tudengitel on võimalus saada ülevaade tööturu võimalustest ja tutvuda ettevõtetega.

LAHTISTE USTE PÄEV
18.03.2015

18. märtsil toimub Tartu ülikoolis lahtiste uste päev, kus on võimalik tutvuda teaduskondade sisseastumistingimustega ja õppimisvõimalustega.

NAISKOORI JUUBEL
28.03.2015

28. märtsil tähistab naiskoor oma 70. sünnipäeva kontsert-etendusega «Kasvu-Hoone». Päev varem saab peahoone aulas kuulata ka pidulikku koorikontserti.

13

14

18

21

28

RAHVAKUNSTI-ANSAMBLI JUUBEL
14.03.2015

TÜ rahvakunstiansambel ootab kõiki sõpru 14. märtsil Vanemuise kontserdimajas toimuvale juubelkontserdile «Ülikool tantsib».

TEATRIKATSED
21.03.2015

21. märtsil kell 12 oodatakse kõiki teatrihuvilisi tulevase üliõpilasi TÜ Viljandi kultuuriakadeemia mustas saalis teatrikunsti õppekava eelvoor.

MÄRTS 2015

E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P
23 24 25 26 27 28 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5